

Poštnina plačana v gotovini.

KMETOVALEC

GLASILO
KMETIJSKE DRUŽBE

V

LJUBLJANI

R. Z. Z. O. Z.

Celoletna naročnina znaša **Din 25—** (za inozemstvo Din 35—).
List izhaja v zimskem času dvakrat, čez poletje enkrat mesečno.
Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Novi trg št. 3.

Cene oglasov za enkratno objavo:

$\frac{1}{2}$ strani Din 800— in Din 40— oglasne takse $\frac{1}{8}$ strani Din 200— in Din 5— oglasne takse
 $\frac{1}{4}$ strani Din 400— in Din 20— oglasne takse $\frac{1}{16}$ strani Din 100— in Din 2— oglasne takse
Mali oglasi beseda po 50 par in Din 2— oglasne takse
Priloge listu se računa po vsakih 1000 prilog po 100 Din.

Vsebina: Značilno mnenje o možnosti razdolžitve kmetov in način ozdravljenja, ki ga namerava izvesti vlada. — Razno. — Koliko stane kmetovalca pridelovanje koruze in pšenice. — Drenaža s posebnim ozirom na barjanski svet. — Razno. — Pozno zimsko ali vsaj zgodnje pomladansko skropljenje. — Listnatih ohrovt. — Trsna rez v splošnem. — Razno. — Pozor, kmetovalci! — Iz kmetijskega stavbarstva. — Pridelek sena in krmljenje živine. — Mlekarstvo v l. 1934. — Razno. — Ob prevratu leta. — Nekaj o klesčenju na gozdnem drevju. — O zdravilnosti medu. — Vprašanja in odgovori. — Družbene zadeve in razno. — Priloga: Vnovčevalec.

Če človeka napade bolezen,

ni vsako prvo zdravilo, ki je pri rokah, dovolj dobro, da si organizem odpomore. Vzeti le treba res preizkušen lek. Tudi za perilo moramo vzeti v roke čistilo sredstvo izredne čistilne moči in izdatnosti, če hočemo, da bo zopet čisto in belo kakor novi. **Zlatorog-ovo milo** ne trpi nobene nesnage. Ljudski glas: „Le **Zlatorog-ovo milo** da belo perilo!“ se je vedno izkazal kot pravičen. V svojo lastno korist zahtevajte pri svojem trgovcu vedno izrecno le **Zlatorog-ovo milo!** 12

Gnojnične sode

trpežno izdelane, kakor tudi drugo posodo po nizkih cenah izdeluje: **Viktor Homan, sodarski mojster v Stražišču pri Kranju.** 11

Cepljene trte.

iz vrst „Trsnega izbora“ in tudi sadna drevesa nudi I. Trsničarska zadruga, pošta: Juršinci pri Ptuj. — Pišite po cenik! 112

Oskrbnik

se išče k večjemu posestvu, verziran v hmeljski stroki in z večletno prakso. Ponudbe z referencami na upravo „Kmetovalca“ pod št. 10. 10

Diplomiran ekonom,

mlad, z nekaj prakse, dobrim poznavanjem zadrugarstva išče službo. Gre tudi za vrtnarja. Naslov pri upravi Kmetovalca pod šte. 9. 9

Lepo telico

čistokrvne montafonske pasme, 14 mesecev staro, prodaja radi pomanjkanja prostora: **Uprava „Hotela Slon“ v Ljubljani.** 16

Mlevske izdelke:

pšenično, aldovo in koruzno moko, kakor tudi pšenično in koruzno krmlilno moko prodaja po najnižjih cenah „**Ekonom**“, **Kolodvorska 7.** 13

Majer

skupno s 6 delovnimi močmi se prevzame na večje posestvo na Pohorju. Pogoliti: mož večš živinoreje in žena svinjereje. Ponudbe in zahteve upravi Kmetovalca šte. 14. 14

Gozdni čuvaj,

ne preko 40 let star, z izpitom, poročen, dobi mesto pri Meščanski korporaciji v Kamniku, kamor je nasloviti lastnoročno pisane ponudbe z navedbo dosedanje službe, do konca februarja 1935. Plača po dogovoru. 1

Bika

rdeče cicaste pasme, tri leta starega, približno 700 kg teže, ima na prodaj: **Anton Vinko, v Lancovi vasi 41, pošta: Št. Vid pri Ptuj.** 15

**„Svoji k svojim!“
Čuvajmo
Jugoslavijo!**

Prejo

laneno, konoplino in volneno, sprejema v tkanje rlinh, brisač in raševine tkalica „**Krosna**“ v Ljubljani, **Zrinskih cesta 6.** Oblači se s tkanino lastnega pridelka, da pomaga odpraviti krizo! 6

Več lepih telic in krav

montafonske pasme, čistokrvne z rodovnikom, ima na prodaj: **Zivinorejska selekcijska zadruga v Velikih Laščah.** 5

Sadno drevje in cepljene trte,

Zametova črnina, Rdeča kraljevina, Silvanec, Rizling, Zlahtnina bela in rdeča in Muškata, Biser iz Csabe Muškata Hamburg, Smederevka itd. ima še za oddati drevesnica: **Ferle, Svibno, p. Radeče pri Zidanem mostu.** — Pišite po cenik. 4

Žage, pile, sekire,

naiboljše kakovosti, priporoča **železnina Kontny, Ljubljana, Šiška, Medvedova 28.** 122

Vsakemu kmetovalcu

In čitatelju tega lista je nujno potreben zanesljiv barometer! Vzemite zastonj naš krasno izdelan barometer, patent št. 9514, velikost 13 krat 13 cm, katerega vidite na sliki in kateri kaže vreme zanesljivo 24 ur vnaprej. Pošljite samo Din 5,— v znakah za stroške na naslov:

**BAROMETER, Ljubljana I,
poštni predal 18**

in barometer dobite takoj. Ne zamudite prilike. 119

Fige, brinje in rozine

za žganjekubo, oddaja po ugodnih cenah: **Veletrgovina Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska cesta 2.** 3

Delo — Zaslužek

imate tudi pozimi z nabiranjem

HRASTOVEGA MAHU!

Kmetovalci, pomnite, da z nabiranjem mahu rešite svoje drevje uničujočih zajedalcev, izboljšate sadje in tudi dobro zaslužite.

N. pr. 15 let star deček, nabere dnevno približno 15—20 kg mahu, in pri tem zasluži na dan 30 do 40 Din.

Nabirati pa je samo lep, zdrav hrastov mah, lepe svetlo-zelene barve brez drugega lišaja in samo v lepem suhem vremenu. Posuši se na prepihu, tako da se od mahu kadi (praši).

Mah kupuje

Kmetijska družba v Ljubljani.

KMETOVALEC

Št. 2.

V Ljubljani, 31. januarja 1935.

Leto 52.

Značilno mnenje o možnosti razdolžitve kmetov in način ozdravljenja, ki ga namerava izvesti vlada.

Predkratkim je imel v Udruženju jugosl. agronomov predavanje g. M. Novaković, načelnik ministrstva poljoprivrede, o temi: „Zemlja in valuta“. Predavatelj je razpravljal o vplivu izprememb vrednosti pri valuti na kmetijstvo, posebno na vrednost zemlje, ki predstavlja naše največje narodno bogastvo.

V uvodu ugotavlja predavatelj, da moramo pripisati napredek kmetijstva po vojni, ki se opazuje do l. 1929. v velikih investicijah za kmetijske stroje in orodja, za boljše seme, umetno gnojilo itd., le izključno velikemu izvozu in dotoku tujega denarja v našo državo in ne inflaciji (padcu denarne vrednosti), kakor se pogrešno misli.

Do l. 1929. nismo imeli stabilizirane valute, kar je povzročalo kolebanje denarne vrednosti z različnimi nevšečnimi posledicami v mednarodni trgovini. Slučaj je hotel, da se je l. 1929. izvršila na zahtevo gospodarskih krogov zakonska stabilizacija (uravnoveženje) ravno takrat, ko je bila vrednost dinarja najvišja. Stabilizacija na tej vrednosti se je kmalu izkazala kot samoprevara, ker, ako bi se bil dinar ravnal po narodno-gospodarskih zakonih, bi se bil istim prilagodil in moral popustiti v vrednosti. Imeli smo na ta način do nedavnega priznanja finančnega ministra 3 vrste denarja, in sicer: službeni dinar po zakonski stabilizaciji, dinar z vrednostjo na tujih borzah in končno dinar na črni borzi. Z izjavo finančnega ministra je sedaj samoprevara z neredno zakonsko stabilizacijo dinarja odpravljena v državnem in mednarodnem denarstvu ter velja za dinar borzna cena. Postavlja pa se vprašanje, če ni taka samoprevara obstojala tudi v privatnem denarstvu in ali je ukinjenje nerealne zakonske stabilizacije dovoljno, da se more pričakovati

sedaj tudi ozdravljenje privatnega denarništva.

Predavatelj namreč smatra, da dinarska posojila v privatnem denarništvu v večini primerov niso realna, to se pravi zadostno zavarovana, in sicer zato, ker so ta zavarovanja (hipoteke in osebni kredit) izgubila na svoji vrednosti. Zato je nujno potrebno, da se tudi v privatnem gospodarstvu prizna dosedanja samoprevara, kakor se je to storilo z ozirom na valuto.

Vrednost vseh dobrin je v razmerju do denarja nazadovala, ker je denar povečal svojo kupno vrednost. Posojila so postala neizterljiva, saj se je vrednost posojil za večkrat povečala napram oni od dobrin, torej proti varstvu posojila. Zato je samoprevara, če trdimo, da imajo vloge pri denarnih zavodih polno vrednost, saj zavarovanje posojil ne doseže vrednosti istih.

Posledica tega je zastoj v privatnem denarništvu in ker vlagatelji niso mogli priti do svojih vlog, se tudi niso mogli pojaviti kot kupci zemlje in vrednost iste je morala nujno pasti. Tako je končno zemlja izgubila skoraj vsako prometno vrednost. Vrednost zemlje je na ta način nazadovala v zadnjih 5—6 letih na $\frac{1}{8}$ — $\frac{1}{10}$ prvotne vrednosti. Zaradi zaščite vlagateljev so izgubile vrednost tudi vloge in danes je stanje tako, da je prometna vrednost zemlje in vlog nazadovala daleč pod stvarno, odnosno nominalno vrednost.

Z navedenih razlogov je cena zemlje, ki je nihče ni več kupoval, bolj nazadovala kot pa kmetijski pridelki. Hektarju zemlje je nazadovala cena v Vojvodini od 4000 na 5000, torej na $\frac{1}{2}$, medtem ko so pridelki nazadovali v ceni le na $\frac{1}{3}$ do $\frac{1}{4}$. Primerjaje predvojno vrednost zemlje z današnjo, iznosi ta le še 50%. Padec cene zemlji v korist dinarskih dolgov iz dobe pred l. 1929., je naravnost grozen! Ako je kmet posedoval 20 ha zemlje ter je pred l. 1929. kupil novih 10 ha po 40.000 Din ter od kupnine takoj plačal 100.000 Din, a ostal dolžan 300.000 Din, je njegovo današnje stanje sledeče: V najbolj-

sem primeru je mogel v naslednjih letih od pridelkov plačati 100.000 Din na kapitalu, a isto toliko na obrestih. Dolguje še torej 200.000 Din. Vrednost vsega posestva pa danes iznosi komaj 200.000 Din, tako da kmet izgubi vse premoženje, če dolg plača. Nasprotno prodajalec, če je ostal istočasno tudi upnik kupca, prav lepo zasluži, saj dobi v gotovini 200.000 Din in poleg prodanih 10 ha zemlje še prejšnje posestvo dolžnika od 20 ha. Iz tega se vidi, da vprašanje valute igra zelo značilno vlogo tudi v privatnem denarništvu.

Kako take prilike vplivajo na narodno premoženje, se vidi iz sledečega: Če vzamemo, da je stvarna cena zemlje ista kot pred vojno, torej 10.000 Din, vrednost obdelane zemlje v Jugoslaviji (brez pašnikov) bi znašala za 10 milijonov ha okoli 100 milijard dinarjev. Pri današnji ceni od 5000 Din za ha pa iznosi vrednost le še 50 milijard dinarjev. To izgubo smo utrpeli le zato, da so se obdržale samoprevare o zakonski vrednosti dinarja in o vrednosti dinarskih dolgov v privatnem gospodarstvu.

Iz povedanega se vidi, da od krčevito održane samoprevare nima koristi niti posestnik, niti drugi pridobitveni stanovi, kakor trgovec, obrtnik, delavec, saj so zaradi tega v denarstvu tudi trgovina in obrt v zastoju. Vprašanje, kdo ima od tega koristi, ostane torej odprto in nerešeno.

Predavatelj zaključuje, da mora samoprevara tudi v privatnem denarništvu prenehati, ker je nemogoče, da bi se dolгови mogli vlačiti v nominalni vrednosti, če vrednost varstva posojila ne iznosi toliko kot dolg. Če na se ta samoprevara obdrži še nadalje, potem bi bilo narodno gospodarstvo le v službi valute, namesto da bi bilo obratno, namreč da je valuta le merilo za vrednost dobrin in ne sredstvo za njihovo pridobivanje.

G. minister za kmetijstvo je izjavil 24. t. m. veliki deputaciji kmetovalcev iz valjevškega okrožja, da je problem enotnega združnega zakona in kmetijskih dolgov vzela vlada g. Jeftića v pretes takoj prve dni po prevzemu oblasti, tako da bomo imeli v kratkem priliko videti, kako se misli to važno vprašanje rešiti. **Črtanje dolgov se ne more pričakovati.** Glavno in bistveno je, da se napravijo ukrepi, ki bodo dvignili cene kmetijskim

pridelkom ter kmetom omogočili, da bodo lahko plačali svoje dolgove ter da se ustvari možnost, da bo kmet bolje in znošneje živel. Če bi se pod sedanjimi prilikami dolgovi brisali, bi se nahajal kmet čez dve leti v istem položaju, kar bi ubilo popolnoma njegovo kreditno sposobnost. Med ostalimi ukrepi, ki jih namerava izvesti kr. vlada, bodo izvršene izpremembe v carinski in tarifni politiki, ki bodo omogočile, da naši kmetijski proizvodi, franko meja, ne bodo dražji od tujih. Iz te izjave se vidi, da vlada namerava omogočiti izvoz in temu primerno večji dotok inostranega denarja, da se zopet doseže stanje pred 1. 1929. Želeti bi bilo, da se paralelizira s tem tudi nevzdržno stanje v privatnem denarništvu in razvrednotenju gospodarskih dobrin, ki nam ga je tako značilno orisal v svojem predavanju g. načelnik Novaković.

Razno.

V Novem Sadu je imel „Savez polj. udruženja Dunavske banovine“ veliko zborovanje, iz katerega je poslana vladi resolucija. Zahteva se: 1. da se izdajo mere za izboljšanje cen kmetijskim pridelkom; 2. da se davčne obveznosti zmanjšajo, posebno da se reducira zemljarina, ki ne odgovarja sedanjim cenam kmetijskih pridelkov; 3. da se zadrugarstvu stavijo na razpolago potrebni krediti za njegovo življenje; 4. da se osnujejo kmetijske zbornice. Značilno je, da se tudi drugod občuti, da je zemljarina previsoka in da je med drugimi eden glavnih vzrokov stalnega zadolževanja kmeta, na kar je „Kmetovalec“ že v letošnji 1. številki opozoril.

Poljedelstvo in travništvo.

Koliko stane kmetovalca pridelovanje koruze in pšenice?

Ing. Teržan.

„Politika“ prinaša v svoji božični številki zanimivo razpravo o tem, koliko stane našega kmetovalca 100 kg koruze, oz. pšenice. G. Dušan J. Lopandić, dopisnik Politike, se je obrnil na praktične kmetovalce, naj mu povedo, kolikšni so pridelovalni stroški za dva glavna kmetijska pridelka: koruzo in pšenico.

Na to vprašanje odgovarja kmetovalec iz Posavskega Podrinja: „Če je dobra letina, taka, kot je bila lanska, pridelam na hektar do 30 q koruze. Moje posestvo

obsega 10 ha. Imam ženo in otroke. In vendar se ne morem živeti od dohodkov svoje „kmetijske obrti“, kajti koruza me stane v suhem denarju polovico tega, kar dobim, če znam dobro in pravi čas prodati. Za drugo polovico izkupička pa delamo jaz in moja družina vse leto. Za vzdrževanje svoje družine, za hrano, oblačilo in zdravila komaj zadostuje druga polovica izkupička. Vendar se še nekako preživimo in prebijemo iz dneva v dan. To pa samo vsled tega, ker smo se vsemu odpovedali, kar bi nujno potrebovali, a si ne moremo kupiti... Koliko ima kmetovalec pokvarjenega orodja. In vendar ga ne more pustiti popraviti in dati zaslužiti rokodelcu, ker nima s čim plačati. In koliko še drugih potreb ostane nerešenih, da ne govorimo o kulturnih in prosvetnih potrebah.

Obdelovalni stroški enega ha, zasaženega s koruzo, znašajo 1.462 Din. Na 1 ha pridelam, če je dobra letina, 30 q koruze. Po današnji tržni ceni dobim pri nas za 30 q koruze 1.500 Din, kar znaša pridelek 1 ha. Torej dobim od svoje 10 ha velike kmetije 380 Dinarjev čistega dohodka.

Troškovnik za 1 ha koruznega polja je sledeč:

1 ha zorjeta v enem dnevu dva pluga. Za koruzo moramo 3 krat orati: prvič poleti, ko požanjemo pšenico in preorjemo strnišče; drugič v jeseni; tretjič spomladi. Torej skupaj šest dni oranja. En orač s parom konj mora zaslužiti na dan 50 Din, torej znaša skupno oranje 300 Din. Za okopavanje potrebujem šest delovnih dni. To delo izvršujem s kultivatorjem in konjem. To stane skupno 75 Din.

Okopavati pa moram trikrat, torej 225 Din. Za spravlanje koruze potrebujem deset delovnih dni. Za sekanje koruznice pa štiri dni, skupaj 140 Din. Prevoz koruze domov, oz. do sušilnice 50 Din; za luščenje koruze (40 q) je potrebno 8 delovnih dni, to je 80 Din; prevoz koruze na trg oz. do skladišča 100 Din; tržne pristojbine, če se pelje v mesto na trg in dr. 50 Din; davek, državni, banovinski, občinski in kuluk po 1 ha 342 Din; gnojilo 115 Din; popravilo orodja letno 30 Din. Skupaj torej 1462 Din.

Troškovnik iz Bačke je za 10% večji od tega. To pa vsled tega, ker so dnine v Bački večje kot v Srbiji. Oraču se pla-

ča 65—70 Din, kopaču 12—15 Din, tako da znašajo pridelovalni stroški z davki vred v Bački po 1 ha 1.720 Din ali za 100 kg koruze 57.33 Din.

Pridelovalni stroški za pšenico so sledeči: za oranje 140 Din; ako se seje pšenica za pšenico se mora dvakrat orati, torej so stroški dvakratni: za seme (220 kg) 253 Din; za setev (3 konji in 3 delavci) 90 Din; za brananje in valjanje 65 Din; za razkuženje in čiščenje semena 20 Din; za žetev (2 kosca in 3 vezači) 80 Din; za mlačvo (delavci in pogon) 115 Din; za mlatilni stroj 100 Din; za prevoz 20 q pšenice 80 Din; davki, državni, banovinski, občinski, po ha 400 Din; slama se računa v zameno za stroške gnojenja, skupaj 1425 Din, ali za 100 kg pšenice 71.25 Din.“

Če upoštevamo, po kakšni ceni lahko kmetovalec v Bački, oz. v Srbiji proda koruzo in pšenico, takoj po žetvi svojemu trgovcu, posebno če je prisiljen svoj pridelek takoj prodati, ker potrebuje denar, dobimo obupno sliko.

V l. 1934. po žetvi, so plačevali prekupci po vaseh v Bački in Srbiji pšenico po 80 do 85 Din za 100 kg in koruzo po 45 Din.

Da pri takih cenah kmetijskih pridelkov ni mogoče misliti na noben napredek naše vasi, leži na dlani. In pri teh cenah kmetijskih pridelkov so tudi vsi ukrepi kmetijskih pospeševalnih organov malo učinkoviti, to pa vsled tega, ker vsak napredek v kmetijskem gospodarstvu stane denar, ki ga pa kmet danes nima.

Katero pot mora iti akcija za odstranitev kmetijske krize, kažejo točno in jasno te številke pridelovalnih stroškov in cene kmetijskih pridelkov.

(Dalje sledi.)

Drenaža s posebnim ozirom na barjanski svet.

Ing. Hočevar.

Drenaža je najpopolnejše osuševalno sredstvo in z ozirom na dolgo trajanje tudi najcenejše. Z drenažo dosežemo večji in popolnejši uspeh pri osuševanju.

Ako primerjamo osuševanje z jarki in z drenažo, vidimo takoj razliko, in sicer v korist drenaži. Jarki se hitro zarastejo, otežkočajo obdelovanje, letni vzdrževalni stroški so veliko večji kakor pri drenaži,

izgubimo mnogo zemlje. Vse te nepravilike pri drenaži odpadejo.

Z drenažo dosežemo večji uspeh osuševanja v vsakem letnem času, tudi pozimi. Pomladi se zemlja prej osuši in se greje in jo je mogoče bolj zgodaj obdelovati. Osuševanje je enakomerno, zemlja prezračena in ostane vedno dovolj vlage za razvoj rastlinstva.

Posebno na barjanski zemlji moramo dati drenaži prednost, ker veljajo tudi zanjo vse te ugodnosti še v veliko večji meri kakor na mineralni zemlji.

Z drenažo odpadejo vsi oni številni, v zelo slabem stanju se nahajajoči jarki, ki površino razkosavajo v nešteto malih parcel in delo zelo ovirajo, moderne stroje pa povečini izključujejo.

Koliko rodovitnega sveta pridobimo z drenažo, koliko nam odpade nepotrebnih potov, mostičkov in prelazov! Koliko dela si prihranimo vsako leto s tem, da nam ni potrebno čistiti jarkov, popravljati mostove in pota. Drenaža, dobro napravljena, ostane za vedno. Že iz teh primerov razvidimo veliko razliko med obema vrstama osuševanja.

Drenaža je sicer mnogo dražja naprava, vendar pa se nam dozdeva le malo preveč. Ako vzamemo daljšo vrsto let za amortizacijo v drenažo vloženega kapitala, ako računamo, koliko nas stane vzdrževanje jarkov, mostov in potov in koliko pridobimo rodovitnega sveta, potem nam bo takoj jasno, da je drenaža še vedno cenejša. Iz vseh teh okoliščin je razvidno, da moramo dati drenaži na vsak način prednost.

Koliko prvovrstne zemlje pridobimo z drenažo, ker nam odpadejo nerodovitni jarki, nam kaže sledeči račun. Ako so jarki izkopani na vsakih 25 m, kar vidimo na barjanskem svetu, dobimo na 1 ha $4 \times 100 = 400$ m jarkov. Vsak jarek je povprečno vsaj meter širok, tudi obdelovanje ob jarkih je otežkočeno, tako da izgubimo na neobdelani zemlji najmanj 2.0 m na tek. meter, skupaj torej 3 m neproduktivne zemlje na tek. meter ali na ha $400 \times 3 = 1200$ m². Če vzamemo samo barjansko zemljo v površini 7000 ha, dobimo $7.000 \times 1200 = 9.400.000$ m² ali **940 ha**. Vso to površino pridobimo v kulturne namene, če uporabljamo drenažo.

Še z enega važnega razloga je drenaža velikega pomena, in sicer baš pri podtalnem namakanju, katerega moramo

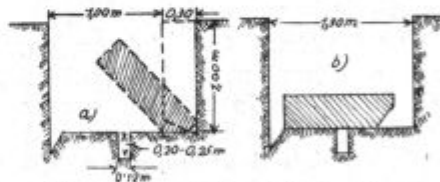
uvesti na Ljubljanskem barju. Ako vodo v glavnih odvodnikih ali potokih zaježimo, se bo voda ravno skozi drenažne cevi hitreje in enakomerneje razdelila pod površino kakor pri odprtih jarkih, ki so vrhu tega povečini zaraščeni, različno globoki in v različnih medsebojnih razdaljah. Na Ljubljanskem barju naj ostanejo odprti jarki samo sedanji glavni in sekundarni odvodniki, vsi drugi pa naj se nadomestijo z drenažo.

Imamo več vrst drenaž. Za naše razmere pride na Barju v poštev samo drenaža z žganimi cevmi. V mehkem barjanskem svetu uporabimo lahko tudi ta način, vendar moramo pod cevi položiti deske na poseben način, ker bi se sicer drenažne cevi neenakomerno posedle in bi bil na ta način uspeh drenaže popolnoma uničen.

Različne vrste drenaž, njih razvoj in pomen.

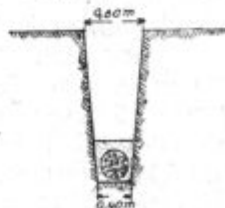
Princip naj bo, da dobimo ono vrsto drenaže, s katero dosežemo zanesljiv uspeh in ki najdalje trajajo. V naslednjem hočemo pokazati in pojasniti različne vrste drenaž, kakor jih Nemci uvajajo v literaturo in prakso.

Prvotno so v Nemčiji drenirali barja z razrezano suho šoto, s katero so pokrili ozko izkopno zarezo na dnu jarka. (Slika a.)

Slika a.

Drugi starejši način je dreniranje s fašinami, posebno na mehkem barjanskem svetu. Za fašine je vsak les dober, biti pa mora svež in brez listja. Da bi se fašine ne zablatile, jih ovijajo z močno plastjo resja. Če je les stalno v talni vodi, traja naprava zelo dolgo. (Slika b.)

Slika b.

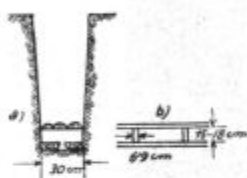
Drugi sličen, pa slabši način je drenaža s koli, ki se uporablja predvsem na Šved-

skem, kjer imajo obilo lesa. Tudi koli se ovijejo v presje, kakor fašine. V Nemčiji so bili pričeli s tem načinom drenaže l. 1907. (Slika c.)

Slika c.

Nekak prehod k poznejšim oblikam lesenih skrinjastih drenaž, je drenaža s krajniki trikotna, ki jo tudi na Švedskem uporabljajo. (Slika d.)

Slika d.

Preokret v obliki lesenih skrinjastih drenaž je povzročil **ing. Butz** s svojo znano in patentirano iznajdbo lesenega nepretrganega voda. Kakor bomo pozneje videli, ga je večina poznejših iznajditeljev raznih vrst lesenih drenaž posnemala, ali pa jim je dal Butz za te novotarije pobudo.

Razno.

Poskusi s sončnico lanskega leta so pokazali, da je najbolje sejati sončnico za kislno krmo s **strojem v vrste** 60 cm narazen, v vrsti 40 cm vsak-sebi, v kupih po 4—5 rastlin. Na enem kupu se naj pustijo le 2—3 rastline, kajti preveliki grmi ovirajo normalen razvoj listja in glav, dočim napravijo 2—3 rastline dovolj listja in dovolj čvrste glave pri slabšem steblu, tako da je cela rastlina prikladna za ensilažo. V skupnem nasadu na njivah naj se torej sade sončnice v razdaljah 60×40 cm, pri tem naj ostanejo 2—3 rastline v kupčku. Ob robu njiv, vrtov in zelnikov, pa naj znaša razdalja 70×60 cm. Povprečni pridelek zelene mase sončnic je znašal 360 q v 70—80 vegetacijskih dneh.

Poskusi z lanenimi vrstami so pokazali, da pernavski lan prav odlično uspeva. Povprečen pridelek je bil 20 q slame in 6 q semena na ha, višino stebelca je pa doseglo celo 130 cm. Indijski vrsti (Bombay, Jowra) nista za naše kraje. Preveč sta občutljivi na plesen in rjo. Rigajski, liški in argentinski lan pa prav tako odlično uspevajo. Liški je dal celo 64 q slame, rigajski 37 q, argen-

tinski pa 26 q. Zanimivo je, koliko toplote so potrebovale te vrste v Pomorščah pri Litiji za poln razvoj; bombayski je rasel 93 dni in je porabil 1800°C , liški 117 dni s 3010°C , argentinski 112 dni z 2249°C in jowra 99 dni in 1942°C . Najlepšo in najtanjšo slamo je dal argentinski lan.

Tretji tečaj za travniške pomočnike bo v Sv. Juriju pri Celju od 11.—16. marca; iz vsakega sresa bosta sprejeta dva posestnika.

Naš krompir vsebuje 14.30—17.15% škroba.

Nekdo piše, da živina ni marala žreti niti zelene soje, niti suhe slame. Iz izkušnje pa vemo, da živina slamo naravnost slastno žre, če le ni plesniva.

Umetna travlišča so lani prav dobro uspela. Ako je bil kje neuspeh, so ga zakrivilj kmetovalci sami. Dogajalo se je, da so prejeli mešanico za menjalni ali stalni travnik, pa so jo porabili za dosetev travnika. Da v teh primerih uspeha ni moglo biti, je razumljivo. V splošnem so pa uspeli prav dobro, celo odlično. Saj so nakosili že pri prvi košnji po 25 q sena. Celo otavič so kosili in celo prav obilno. Prvo leto so nakosili do 45 q sena, na drugoletnih umetnih travnikih pa po 75 q.

Sadjarstvo in vrtnarstvo.

Pozno zimsko ali vsaj zgodnje pomladansko škropljenje.

Fr. Kafol.

Prihajamo polagoma v čas, ko bi moral pravzaprav vsak sadjar svoje sadno drevje ne le očistiti in osnažiti, pognojiti i. t. d., temveč tudi poškropiti. Pozno zimsko, odnosno zgodnje pomladansko škropljenje sadnega drevja je nedvomno v vseh ozirih najkoristnejše, zaradi tega tudi najpriporočljivejše.

Pri škropljenju samem moramo predvsem upoštevati dejstvo, osobito kar se tiče najhujših sadnih škodljivcev (cvetožer, razni kaparji, listne in krvave uši itd.), da gredo ravno proti pomladi vsi ti in še drugi nešteti zajedalci na svoj uničujoči posel v vrhove dreves, ko se začne narava prebujati. Tedaj se ves ta škodljiv mrčes tudi iz svojih zimskih skrivališč prebudi, odnosno iz jajčec in bubic izvali. S pomladjo oživi torej vse, dobro in slabo. Ta zagoneten zarod škodljivcev je od narave odporen, trdoživ in ima izredno veliko razmnoževalno zmožnost. Tisočeri njihovi potomci pričajo potem dovolj, ko nastopijo proti poletju, da je sadjar opustil

ali zanemaril najvažnejše delo za njih zatiranje, t. j. **zimsko škropljenje**.

Pripravnih škroplilnic in tudi sredstev za izvedbo škropljenja pred sokom imamo dovolj na razpolago. Slika 6. nam prikazuje škroplilnico domačega izdelka, ki se je prav dobro obnesla. Glede zatiralnih sredstev naj omenimo arborin, žveplovo-apneno brozgo, solbar (glej cenik „Vnovčevalca“, 1. števil. „Kmetovalca“).

Pomniti je, da se v sadjarstvu poleg rednega gnojenja nobeno delo bolj ne izplača, nego redno škropljenje s prizna-

onim sredstvom, ki so potrdili to trditev. Izdatek, ki ga utrpimo z nakupom škropiva, vključno stiski za denar, nam lepo sadje v jeseni v veliki izmeri povrne.

Listnati ohrovt.

Josip Strekelj.

Kapusnice so požeruhi gnoja. Zahtevajo globoko, dobro pognojeno zemljo in obilo vlage. Vendar lahko rečemo, da **listnati ohrovt**, ki mu tudi kodravo in

Slika 6. Prevozna sadna škroplilnica tvornice „Kovina“, Maribor.

nimi in učinkovitimi zatiralnimi sredstvi. Naj omenimo, da **zadostuje 5% arborin, kot karbolinejevo sredstvo za škropljenje koščičarjev, 8% za pečkarje, žveplovo-apnena brozga v raztopini od 15—30%, solbar pa le v 3% jakosti**. Priporočamo, da se škropi z navedenimi sredstvi menjaže. Eno leto z enim, drugo z drugim, kajti v tem primeru je učinek uspešnejši.

Poudarjamo, da brez zadostnega in rednega gnojenja in pravočasnega škropljenja proti sadnim škodljivcem in boleznim, ni misliti na reden donos šadja. Dovolj je bilo izvedenih poskusov s tem ali

kravje zelje pravijo, dela izjemo. Saj do-
prinese letino v vsaki obdelani zemlji in
tudi v senci. Prav zaradi tega, še bolj
pa zaradi odpornosti proti mrazu in ker
ga sadimo kot drugi pridelek proti koncu
junija in v juliju, velja, da ga na kmetijah
upoštevamo.

Listnati ohrovt ima nazobčano in na-
kodrano listje, ki je zeleno, modrikasto ali
rjavkasto. Tudi rasti je različne. Imamo
pritličnega, srednjevisokega in do 1½ m
visokega. Nizke vrste gojimo za prikuho
kot povrtino, pa tudi za krmo na polju.
Za prikuho ga rabimo pozimi, kadar do-

bro prezebe. Mraz mu zmehta listje, da je nežnejše, pa tudi pridobi na okusu. Srednjevisoke in visoke vrste pa gojimo za krmo prasičem in malim živalim pozimi in v rani pomladi, ko še ni druge zelenjave.

Sejemo ga v začetku maja, presajamo pa, ko spravimo zgodnji krompir ali drugi rani pridelek. Nizke vrste sadimo po 40, druge pa po 50 do 60 cm narazen. Obdelujemo ga, kakor navadni ohrovť. Ko nekoliko odraste, obiramo spodnje liste za krmo ter nadaljujemo to do pomladi. Ko prihajajo toplejši dnevi v februarju, marcu, že odganja iz stebel novo, mlado listje, ki ga s pridom porabimo za prehrano ali za krmo. Za domačo perutnino in če imamo večjo količino tudi za prasiče, je v zimskih mesecih važna krmska rastlina. Seme raznih vrst listnatega ohrovta prodaja tvrdka Sever in drug v Ljubljani.

Vinarstvo in kletarstvo.

Trсна rez v splošnem.

Josip Zabavnik.

Čeprav vemo, da je trčna rez najvažnejše opravilo v vinogradu, ji vendar ne posvečamo dovolj pažnje. Po vseh krajih, kjer je vinska trta razširjena, naletimo na pomanjkljivo obrezane vinograde. Pogreške, ki jih pri trtni rezi napravljamo, se hudo maščujejo in jih občutimo na lastnem žepu. Za opravilo trsne rezi si izberemo najbolj izurjene delavce, kajti dostikrat mora celo najboljši rezač premišljati, kako naj obreže trs, da ga bo ohranil močnega in da bo bogato obrodil. Vsak vinogradnik naj torej skrbi za same izkušene rezače, površnih delavcev pa naj k temu važnemu delu ne jemlje.

Če opazujemo naše vinograde, kako so obrezani, vidimo, da so v največ primerih trte vzgojene previsoko. Dobro obrezani so vinogradi, katerih lastniki so obiskovali vinarske šole, viničarske tečaje v trsni rezi, ki jih vsako leto prirejšajo po raznih vinorodnih krajih vinarski strokovnjaki, kakor tudi vinogradi večjih posestnikov, katere upravljajo šolani vinarski strokovnjaki. Želeti bi bilo, da bi bilo zanimanje za vse te prireditve med našimi vinogradniki še večje.

Velika večina naših malih vinogradnikov, ki niso imeli prilike, da bi se v

trsni rezi izurili, pa obrezuje svoje vinograde pomanjkljivo. Dostikrat vidimo poleg dobro obrezanega vinograda slabo obrezanega. V takem primeru je graje vreden gospodar, ki se ne potrudi in se ne ogleda po svoji neposredni okolici in se od svojega sosedu ne nauči pravilne trsne rezi.

Razmišljanje o pravilni trsni rezi se izplača. Lep primer, da je to res, nam nudi preteklo l. 1934. Lansko jesen smo slišali vinogradnike, da so tožili o količinsko skrajno slabi vinski letini. Slišali pa smo tudi, da je pridelal več vina tisti, ki je svoj vinograd obrezal lani bolj na rod nego na les, to je na dolgo. Vinogradnik, ki je tako ravnal, je ob času rezi pravilno računal. Mislil si je, da je bila letina 1933. bolj pozna, zima je nastopila zgodaj, rodni les vsled teh vremenskih razmer ni mogel do kraja dozoreti in vsled vlažne in hladne jesenske dobe se grozdje tudi ni moglo v bogati meri zasnovati in je, upoštevajoč vse te razmere, svoj vinograd obrezal na šparone, kjer jih drugače v toliki meri morda ne bi puščal, s čimer je pomnožil število rodnih oces na trsu in je tako dosegel bogatejšo trgatav. Drugi vinogradnik, ki o navedenih dejstvih ni nič razmišljal, temveč je obrezal lani svoj vinograd po stari šegi, je seveda manj nabral. Dandanes pa, ko je vsak človek v stiski in vinogradnik ni izvzet, je vsak povečan dohodek dobrodošel.

L. 1934. je bilo zgodnje. Vinska trta ni bogato niti nastavila in vsled tega ni mogla bogato obroditi. Trta se torej ni izčrpala. Ob času rasti in pozno v jeseni ji je vreme ugajalo. Grozdje za l. 1935. se je torej ob ugodnih pogojih zasnavljal, vsled dolge tople jeseni je rodni les popolnoma dozorel, kar nas more navdajati z najboljšimi upi na bogato letošnje vinsko letino. Le ena neprimlika bi nas mogla zadeti, t. j., da nam pozeba napravi škodo, in sicer pozeba v nenavadnem času. Vse do 7. januarja 1935. toplomer ni kazal pod ničlo. Posledica take mile zime je bila, da rastlinstvo ni moglo priti do pravega zimskega miru ob času, kakor navadno v naših podnebnih razmerah. Toplomer je za stalno kazal pod ničlo za ves mesec dni pozneje nego običajno. Okoli novega leta so drevesa nanovo začela napenjati popke, trava in nekatere zgod-

nje rastline so ozelenele, celo cvetovi so se pojavili. Naravno je, da tudi naša žlahtna vinska trta ni mirovala. Tudi njo je zdramilo nenavadno toplo vreme meseca decembra, da je tudi začela napejati očesa, osobito v toplejših južnih položajih. Je že res, da nobena rastlina tudi v najhujši zimi popolnoma ne miruje, nje sok se premika skrajno počasi, neopazno, toda letos je ob novem letu bil ta pojav po zunanjih znakih skoraj viden, kar bi moglo imeti zle posledice, če bi naglo nastopila huda zima. K sreči živo srebro v toplomeru ni zaznamovalo naglega padanja, prehod iz razmeroma toplega vremena v zimo ob Treh kraljih je potekal počasi, iz česar smemo sklepati, da nam vsaj dosedaj trta ni pozebla. Nevarnost za pozebo v tem nenavadnem času in ob nenavadnih pogojih pa je bila velika.

O trsni rezi v podrobnem bomo razpravljali v prihodnji številki „Kmetovalca“.

Razno.

Vinarska podružnica v Ljutomeru priredi vinški sejm in razstavo v Ljutomeru dne 12. marca 1935. Že danes opozarjamo vse interesente na ta dan.

Potrošnja vina in piva v Ljubljani in Mariboru. V Ljubljani se je l. 1934. potočilo 32.234 hl vina in 5.641 hl piva, l. 1933. pa 35.626 hl vina in 6.185 hl piva. Potrošnja vina je nazadovala za 3.392 hl, piva pa za 544 hl.

V Mariboru se je l. 1934. potočilo 14.850 hl vina, 3.567 hl piva in 797 hl žganja. Zadevnih števil iz l. 1933. nimamo pri rokah, da bi ugotovili, za koliko je potrošnja alkoholnih pijač v Mariboru nazadovala lansko leto.

Povprečno odpade na prebivalca Ljubljane 541 vina na leto, na prebivalca Maribora pa samo 42½ litra, kar pa ne odgovarja povsem dejstvu, nasprotno popije prebivalec Maribora mnogo več, ker obiskuje vinotoče v neposredni vinorodni okolici.

Enodnevni tečaj o rezi v vinogradu se vrši v ponedeljek, 11. februarja t. l. na ban. vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Pouk je teoretičen in praktičen ter traja od 8.—12. in od 14.—18. ure.

Žitnoredja in mlekarstvo.

Pozor, kmetovalci!

Ing. Boris Wenko.

Žalostno je, da moram še v letu 1935. opozarjati na stvari, o katerih so nešteto-krat pisali kmetijski strokovnjaki že pred

svetovno vojno. Kakor takrat, tako se najdejo tudi danes ljudje, ki bi radi na lahek način obogateli. Pri tem poslu se jim prav nič ne smili težko prislužen denar kmečkih žuljev. Kmetovalci, ki jim danes dostikrat primanjkuje denarja za najnujnejše, nasedejo zveneči reklami in lepim obljubam. Gre za takozvane redilne praške, ki jih razpečavajo pod vabljljivimi imeni, kakor: redin, debelin, rastin, i. t. d. Na ovajih je tiskano, da ti praški pospešujejo rast, povzročajo naglo opitanje itd. V resnici so ti praški največkrat sestavljeni iz peska, glin, otrobov, zmletih plev z majhnim dodatkom živinske soli in nekaj dišav. Redilna vrednost ni v nikakem razmerju s ceno. Kdor kupuje take praške, vrže denar skozi okno! Na žalost še nimamo zakona, ki bi to nesramno izrabljanje kmečke lahkovernosti zaslužen kaznoval. Zatorej kmetovalci, bodite previdni! Ne verjemite sladkim besedam agentov in zahtevajte vedno strokovno potrjeno oblasti o vrednosti takih praškov. Tako se vsiljivcev najhitreje otresete.

Iz kmetijskega stavbarstva.

Franc Wernig.

I. Zboljšanje in poprava hlevov in gnojišč.

Potreba zboljšanja naših kmetijskih zgradb, predvsem hlevov in gnojišč je mnogo večja, kakor si navadno mislimo. Stari strokovnjaki so že uvideli to potrebo.

Starejši strokovnjak, nekdanji moj uradni predstojnik, mi je pri odhodu na mesto okrajnega ekonomista l. 1922. velel: „Če boste v teku 20. let v vašem srezu le to dosegli, da bodo vsa gnojišča in gnojnične jame urejene, ste dosegli dovolj in ste v svojem življenju za napredek kmetijstva dovolj storili.“ Takrat se resničnosti poslovnih besed uradnega predstojnika mogoče nisem zadosti zavedal. Danes pa vidim, kako prav je imel. Vidim samo še, da je poleg gnojišč in gnojničnih jam postalo potrebno tudi izboljšanje hlevov, ki naj bi bili svetli, topli, suhi in zračni, ako hočemo, da uspeva v njih živina, posebno boljša živina, za katero stremimo.

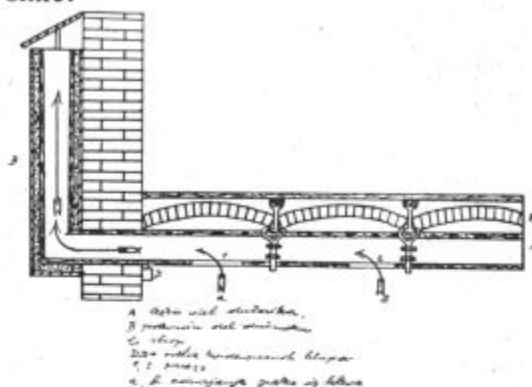
Ni misliti pri tem na zboljšanja, ki stanejo denar, katerega danes ni. Predvsem bi bilo upoštevati zboljšanje, katero lahko

izvršimo pretežno z domačim materialom in z lastnim delom. Urediti bi bilo večja okna, s posebno preureditvijo v hlevu doseči primerno toploto (ne v hudi zimi skušati doseči večjo toploto s strupeno soparo kake svinjske kuhinje!), s primernimi prezračevalnimi napravami doseči suh in zračen hlev itd.

II. Prezračevalne naprave.

Najboljša bo menda še vedno stara prezračevalna naprava, katero vidimo tu in tam v novejših hlevih: v obeh podolžnih stenah hleva si stojijo **točno nasproti** 20×20 cm široki **dovodniki**. Sredi hleva v strop in streho je vdelen **odvodnik** (dušnik) z **dvojnimi stenami**. Vsled nepravilnega postavljanja, pomanjkljive zgradbe in oskrbovanja pa ti prezračevalniki čestokrat ne delujejo. Tudi povzročajo v skednju nad hlevom pokončni dušniki pogosto oviro pri delu in je že napeljava dimnikov skozi strop hleva in skozi shrambo sena otežkočena in draga. Zaradi tega uporabljajo posamezno, predvsem pri urejevanju prezračevalnih naprav v starih hlevih v alpskih deželah

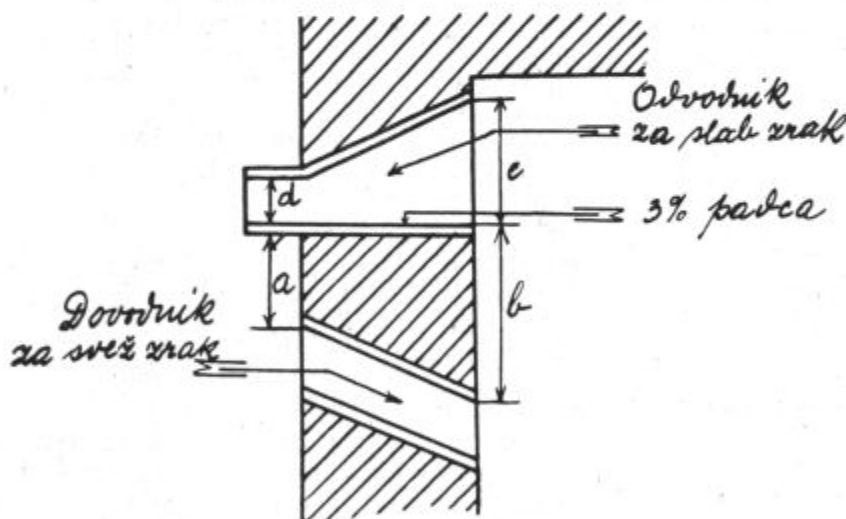
bodo na spodnji strani ležečega odvodnika v hlevu po 30 cm dolge in 5 cm široke zareze. Naprava in delovanje opisane dušnika je razvidna iz naslednje slike:

Slika 7. Podstropni odvodnik zraka.

Drugo prezračevalno napravo, ki je baje tudi zelo poceni, je priporočil nedavno znani švicarski strokovnjak, dr. P. Schuppli. Prezračevalnik je razviden iz spodnje slike:

To enostavno prezračevalno napravo uredimo **samo v eni podolžni steni** hleva.

Slika 8. Preprosti stenski prezračevalnik.

dušnike, ki so v hlevu pod stropom ležeči, izven hleva pa pokončni. Ti dušniki, ki torej ne prodirajo stropa, so se baje prav dobro obnesli in je njihova naprava neprimerno cenejša, kakor ona starih dušnikov. Za hitro obnovljenje 300 m^3 obrabljene hlevskega zraka zadostujeta dva lesena odvodnika, ki merita v prerezu 20×25 cm. V razdaljih 1.25 m pa naj

V razdalji vsakih 4 m vdelamo po en dovodnik in odvodnik drugega nad drugim. Premer dovodne in odvodne cevi je 15, 20 ali 25 cm, in je premer tem večji, čim širši je hlev. Odvodnik (dušnik) mora zaradi mokrote, ki nastane vsled zgoščenih hlapov, viseti za 3% navzven. Ravno tako mora moletiti 20 cm iz zida, da se ta ne zmoči vsled odtočne mokrote. Nave-

dene cevi naj bi bile zaradi gladkih sten in zaradi trpežnosti iz eternita (1.20 m dolga, 14 × 14 cm široka cev iz eternita stane v Celju Din 45.—).

Opisani prezračevalnik ne potrebuje nikakih zaklopk, je lahko poleti in pozimi odprt in se je baje pri enoletni preizkušnji sijajno obnesel ne samo v hlevih, ampak tudi v stanovanjih in delavnicah. Ta prezračevalna naprava je posebno zaradi tega priporočljiva, ker ohranja v prostorih precej enako toploto.

Govoriti o važnosti zračnih in suhih hlevov, posebno v zimskem času, ko ni mogoče poljubno odpirati okna in vrata, bi bilo odveč. Brez čistega in suhega zraka tudi ni rednega presnavljanja, ni zdravja in tudi ne prave prireje in mlečnosti ter uspevanja mlade živine. Vse premalo upoštevamo prezračevanje kot velevažen činitelj za uspevanje govedi, svinj in konjev!

Pridelek sena in krmljenje živine.

Ivan Nemec.

Lansko leto se je sicer pridelalo mnogo, vendar blatne in nezadostno posušene krme. Ni pa tudi večje nevarnosti za obolenje živine, zlasti vnetja sluznice želodca, črev itd., kakor je blatna in v vlažnem vremenu spravljena krma. Ako se spravi vlažno seno in zbaše, začne vsled različnih bakterij vrenje, seno se segreje in izgubi veliko na svoji hranilni vrednosti, če se že popolnoma ne pokvari. Ako se poklada živini tako pokvarjeno krmo, nastanejo motnje v prebavi, žival izgubi lahko možnost prežvekovanja, dobi mrzlico in shujša. Ravno tako slabo vpliva blatno seno.

Letos je treba torej zelo paziti, da ne pride do takih obolenj živine, ki povzročijo slabe posledice za razvoj živali in gospodarjev žep. Blatno seno je treba pred krmljenjem temeljito pretresti in spraviti v kak snažen prostor, kjer ni ozračje zaprašeno. Ako smo opazili, da je seno toplo, ker je bilo vlažno spravljeno, ga moramo zopet temeljito premetati, plesnivo in nagnito odstraniti in ga pred krmljenjem malo navlažiti z vodo in posoliti. Sol uniči zarodke bolezni, ustvarja živalim boljši tek in pospešuje prebavo. Razume se, da ne smemo premočno soliti; na 1 glavo odrasle živine vzamemo na

dan 1—2 žlici v prah zdrobljene živinske soli; kuhinjska sol je prav tako dobra, a je predraga.

Še bolje je, če se tako seno krmi v mešanici z neblatnim, s koruzno, ovseno, proseno in fižolovo slamo.

Marsikateri živinorejec že vse to dobro ve, pa se vendar dogajajo dnevno težka obolenja pri živini vsled navedenih vzrokov.

Mlekarstvo v letu 1934.

Fránjo Pavlica.

V 23. številki „Kmetovalca“ 1. 1934. sem podal poročilo o predvojnem mlekarstvu na Kranjskem. Sedaj prikazem statistično, kako delujejo naše zadružne mlekarne v Dravski banovini. Izmed mlekarskih zadrug, ki so navedene v lanskem članku „Kmetovalca“, manjkata danes pomembni mlekarne Ilir. Bistrica in Št. Vid nad Vipavo. Tudi sedaj bi lahko govorili samo o mlekarnah bivše Kranjske, kajti v ostalih krajih današnje banovine je prav malo zadružnega mlekarstva.

V prejšnjem letu je delovalo 47 mlekarskih zadrug. V zadružnih mlekarnah je bilo sprejeto skupaj 7.622.313 litrov mleka; od te količine se je prodalo v svežem stanju 3.073.069 litrov. Iz ostale množine je bilo izdelano 154.081 kg domačega emendolskega, 53.628 kg trapistovskega, 14.734 kg ajdamskega, 1213 kg plesnovega sira (po načinu Roquefort), 8049 kg drobnih sirov in skute; dalje se je izdelalo 56.102 kg čajnega in 22.237 kg navadnega in sirutkega masla; ostalo mleko je bilo predelano v smetano.

Računajoč, da se je plačevalo mleko v mlekarnah od 90 para do 1.30 Din za liter in da je večina mlekarov plačala nad 1.10 Din za liter, je vnovčeno mleko povprečno po 1.15 Din liter. Čim večje so mlekarne in čim bolje so oskrbovane, boljše ceno so dosegle za mleko. Zasebne mlekarne, ki so več ali manj delovale vse leto, so nakupile približno nekaj nad 1 milijon litrov mleka.

Ako primerjamo količino pred vojno v zadružne mlekarne sprejetega mleka, ki je znašalo nad 12 milijonov litrov in 2 milijona nakupljenega mleka v zasebnih mlekarnah, vidimo, da smo po vojni

nazadovali za 5 milijonov litrov mleka. Ta padec na količini mleka ni pripisovati poslabšanju živinoreje ali dragim močnim krmilom, temveč izključno izgubi ugodnega prodajnega trga v Primorju.

Kakor je razvidno iz statistike, je naše mlekarstvo z ozirom na veliko število zadrug po količini mleka prav majhno. Večjega razmaha boljše produkcije pa ni pričakovati toliko časa, dokler ne postanejo dobavitelji mleka povečini pravi združniki.

Razno.

Banovinski prispevek je zdaj nakazan še selekcijskim zvezam za Ormož (5000 Din) in za Dolenjsko (17.500 Din).

Zvezni selekcijski odbori, ki poslušajo pri vseh selekcijskih zvezah, imajo glavno nalogo, da vsaki selekcijski edinci določijo potrebno število rodovniških plemenjakov, ocenjujejo plemenjake na odlične (glavne) in prav dobre (pomozne) bibe in skrbijo za pravilno ravnanje s plemenjaki. Izdelan je nov pravilnik za njihovo poslovanje, ki predvideva zaradi štednje samo enkratni pregled bikov na leto, in to vsako pomlad.

Rodovna knjiga bikov. Seleksijske zveze dosedaj niso imele nikakega obrazca, po katerem bi vodile rodovno knjigo bikov. Poslužile so se popolnoma nedovoljnega starega „dnevnika bikov“. Sedaj je banska uprava založila nov lep obrazec, ki si ga naj zveze naročijo. Obrazec je označen z Ž 22 (a in b).

Banovinski subvencijski merjasci se bodo zopet delili spomlad in poleti. Zanimanci morajo vložiti prošnje pri sreskem načelstvu po predpisnem obrazcu do konca februarja. Tam dobijo tudi vsa potrebna navodila. Merjaški se oddajajo po 5 Din za kg brez drugih stroškov. Prednost imajo člani kmetijskih in zlasti živinorejskih organizacij.

Valilna jajca so naročena v prav znatnem številu. Z razpošiljanjem se bo pričelo začetkom marca. Nova naročila se ne morejo upoštevati.

Gnojišča. Pri kr. banski upravi so sedaj vse prošnje pregledane. Vsega je bilo vloženih 100 skupnih prošenj; od tega je 40 za skupaj 264 kmetovalcev ugodno rešenih. 60 prošenj bo zaradi pomanjkanja sredstev zavrženih. Cement, vsega 88 vagonov, bo razposlan v prvi polovici aprila. Skupna cena cementa znaša 576.000 Din, banovinski prispevek pa 274.000 Din. Rešitve prejmejo prosilci začetkom februarja.

Gozdarstvo.

Ob prevratu leta.

Ing. V. Novak.

(Dalje in konec.)

Vreme je na splošno leta 1934. gozdovom prizanašalo, da niso trpeli škode. Popolnoma prizaneslo jim pa tudi ni: sneg v marcu je polomil mnogo gozdnega drevja, zlasti borovca in v nižjih legah macesna. Tudi zgodnji sneg sredi oktobra je ponekod močno krivil in lomil posebno listnato drevje, ki še ni otrslo s sebe listja.

Veter je razsajal le v posameznih krajih, kjer je poškodoval preveč preredčene gozde v južnih legah.

Lokalna suša je kvarno vplivala na mlade sadike le v Prekmurju.

Obilno deževje je preprečilo, da se ni mogel razmnoževati škodljiv gozdni mrčes. Lubadar se ni pojavljal v večji množini. Macesne je napadel v nekaterih legah macesnov molj. Smrekova osa pa dela mnogo škode na smrekovju v ravnini. Jelove gozde med Vrhniko in Borovnico že več let objeda brstni zavijač. Ponekod so delale škodo gozdom tudi gozdne kobilice.

Upajmo, da vreme tudi v novem letu ne bo slabše, pri tem pa ne pozabljajmo na izrek: Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal. Zato bomo vse ukrenili, kar je v naši moči, da zmanjšamo vse nevarnosti uim ter da omilimo škode po njih. Kako blagodejno vpliva sklenjen gozd na zemljišče, da zadržuje prehiter odtok za časa velikih nalivov, je znano. Da pa obvarujemo gozd pred vremenskimi nezgodami in zajedalci, moramo izbrati za dotični kraj **pravo vrsto gozdnega drevja**. Pri nas so se posestniki vsi preveč zagledali v smreko. Posajajo jo povsod, pa naj bo kraj zanjo primeren ali ne. Jelko in bukev se preveč zapostavlja. Na kostonj, ki je včasih krasil marsikatero prisojno lego, se vedno bolj pozablja. Listovce, se v splošnem premalo čišla. Če posamezne drevesne vrste sadimo na neprikladnih tleh, dajemo uimam in mrčesu priložnost, da z lahkoto oškoduje gozd. Najboljše se obnesejo **mešani gozdovi**. Proti poškodbam si nadalje pomagamo tudi s pravočasnim čiščenjem in pravilnim trebljenjem ter prebiranjem. Kakor mora okužena živala iz hleva, tako mora tudi **vse bolno, polomljeno in črvivo drevje iz gozda**. Prebirati pa se mora tudi previdno, da se zdravih dreves in mladega naraščaja ne rani. Se-

kanje na golo bomo opustili povsod, kjer je le mogoče. Dosti na čisto posekanih parcel nam kaže žalostno sliko, koliko se je grešilo v tem pogledu zadnje čase. Na razsežnih posekah se šopiri robidovje in drug plevel ter duši mlade sadike. Kjer so bili lepi bukovi gozdovi, vidimo sedaj goščavo trnja in nekoristnega grmovja. Zopet drugje so tla s resjem porasla, vmes raste nekaj jetičnih borovcev, ki se edini še zadovoljijo s poslabšano zemljo. In tam je pred petdesetimi, sto leti uspeval še izbirčni kostanj! Vse to priča o tem, da je bilo napačno, da se je pretekla desetletja toliko sekalo na golo in da se je prebiralo nepremišljeno.

Tudi zadnja leta se je sekalo v preveliki meri. Marsikak gospodar je bil prisiljen posekati še nezrelo drevje. Bati se je, da bo premočno izsekavanje dovedlo do propasti mnogih gozdnih kmetij. Našlo pa se je tudi dosti gozdnih posestnikov, ki čakajo, četudi težko, na čas, ko se bodo cene za les nekoliko popravile. Tako postopanje je vse hvale vredno, ker je v prid skupnosti. Saj je znano, da so tem nižje cene, čim več blaga je na ponudbo.

Preden zaključimo novoletna razmišljanja, pogledimo še, kaj se nam obeta glede **prodaje gozdnih pridelkov**. V l. 1934. se je dalo les že nekoliko lažje spraviti v denar, kakor prejšnji dve leti. Tudi cene so bile za malenkost boljše, čeravno so ostale v splošnem še na prav nizki stopnji. Precej se je iztesalo tramov in tramičev, ki so se dali še najhitreje vnovčiti. Zadnje čase pa je trgovina s tesanim blagom nekoliko zastala. Kupčija z rezanim blagom se ne more poživeti, čemur so največ krive visoke italijanske carine. Precej povpraševanja je bilo ponekod po debelejšem bukovem lesu. Drva so se pričela, posebno proti koncu leta, prav lahko in razmeroma dobro prodajati.

Po razmerah, ki so se kazale l. 1934., in po splošnem mnenju, je pričakovati, da se bodo cene za les v novem letu vsaj nekoliko izboljšale.

Nekaj o kleščenju na gozdnem drevju.

L. M.

V krajih, kjer ni dosti listnatega drevja, se rabijo za nastilj smrekove, jelove in borove veje. Treba je v tej zadevi nekoliko

spregovoriti, ker imamo pri uporabi tudi tovrstnih stranskih gozdnih proizvodov dve vrsti gospodarjev. Eni pridobivajo vejnato steljo v škodo gozda, drugi pa umno, to je na podrtem drevju ali na drevju, ki je namenjeno za posek. Prvi oklestijo veje na živem, stoječem drevju, ki ga še ne mislijo sekati; nekateri klestijo celo skoraj do vršiča in ne odsekajo samo vej, nego odčehnejo še skorjo in ranljivo nasekajo še deblo samo. Drugi, umni in varčni gospodarji si pa uredijo čas vsakoletne sečnje po potrebi stelje, tako da je imajo vse leto dovolj, preko zime pa spravljajo zalogo vej v skrbno zloženih kupih.

Ponekod delajo s kleščenjem iglastemu drevju veliko škodo. Zelene veje so za drevo dihalni organi in če te odstranimo, drevje peša in se zmanjšuje prirastek na lesu toliko časa, dokler ne zrastejo nove veje. Iz zadanih ran izteka smola. Rane se sicer zacelijo, a ostanejo debele otekline (suhe grče) često globoko v lesu, a na teh mestih se pogosto naselijo glivice, ki povzročajo trohnobo ali piravost. Močno okleščene smreke izgubljajo odporno moč in izpostavljene sončni pripeki, lahko podležejo tudi lubadarju. Kupec lesa vsled kleščenja zelo poškodovanih dreves ne prevzame rad in ponuja za tako pokvarjeno blago le malenkost. Često je videti mlade smrekove in borove gozde poškodovane vsled kleščenja spodnjih vej, včasih celo do $\frac{2}{3}$ višine debla. Posestnik je sicer mnenja, da je z okleščenjem pripustil pregostemu mlademu gozdiču več zraka in svetlobe in mu s tem pomagal kvišku, a se zelo moti. Nikar uničevati gozda! Kako se redči pregosti mladi gozd, je bilo pred kratkim pojasnjeno v „Kmetovalcu“. Vsako kleščenje na živem, je torej za drevje škodljivo in negospodarsko. Zato proč s to navado!

Dnevnik „Slovenec“ je v svoji nedeljski številki z dne 4. 11. 1934. obširno v podobi in besedi obdelal jesensko veselje v gozdih domovine slovenske, lepe Koroške, praznično ukoreninjeno navado, takoimenovano „steljerajo“, ko se vsako leto pred zimo fantje povzpno visoko na smreke in klestijo, da je kaj. Pisec omenjene zanimive črtice prisoja „steljeraji“, temu prazniku naših dedov že najmanj sto let. Objavljene slike zgovorno pričajo o udarcih, ki jih morajo prenesti gozdi ob „steljerajah“. Značilno pa je, da napredni in solidni kmečki gospodarji to navado že zelo opu-

ščajo, ker se pač zavedajo, da v velikem zavisi njihovo boljše življenje od varovanja in negovanja gozdov.

Po novem gozdnem zakonu naj bi se klestilo drevje, ki se poseka jeseni istega ali naslednjega leta. Pa tudi na tem, v bližnji bodočnosti za posek namenjenemu drevju se sme oklestiti samo spodnja polovica krošnje, a to lahko od začetka julija do konca septembra. Strogo je prepovedana raba železnih oprijemalk — krampežev. Dalje ni dopustno klešččenje na semenskih drevesih (§ 39.). Tako v gozdih. Na pašnikih in gmajnah klestijo zaradi paše. Ali je bolje oklešččenje dolnjih vej, ali da se od strani vse drevje iz gmajne, to naj razmišlja interesirani kmetovalec. Tako je nedopustno tudi na pašnikih premočno klešččenje — do vršiča (lubadar). Stremeti bi bilo za tem, da se pašnik popolnoma očisti, da bo res povsem pašnik, če že mora biti tako. Če pa temu gospodar ni kos, ali pa ne uporablja vseh pašnikov za pašo in se isti zaraščajo z drevjem, je najbolje, da se s takimi zaraščenimi v gozd izpremenjenimi pašniki ravna tako, kakor z gozdom in da se poskrbi tudi za prepis kulturne vrste pri zemljiškem katastru.

Tudi ob cestah klestijo, da so ceste bolj suhe in da drevesa ne ovirajo prometa. Po cestnih predpisih se mora drevje do gotove razdalje odstraniti. Čestokrat je bolje drevje posekati, nego klestiti.

Kakor smo videli, je klešččenje lahko gozdu v veliko škodo. Zatorej, kmetovalci-gozdni posestniki, treba je uravnati delo v gozdih v vsakem pogledu, tako da to ne bo v škodo gozda. — Tudi tu velja pristaviti: **Bolj kot kdaj prej je gledati danes na kakovost in dobro porabnost lesa.**

Čebelarstvo.

O zdravilnosti medu.*

Dr. Milan Podgornik.

Čebelni med sladi police,

Daje moč in zdravo lice,

Bolniku božje je zdravilo,

Junaku zlahtno okrepičilo.

Razen sladkorja, vode in dekstrina vsebuje med tudi še nekoliko mravljinčne in fosforne kisline, nadalje nekaj železa,

* V št. 24. 1934 „Kmetovalca“, str. 363., je cena medu v razpredelku navedena z 8 Din, namesto pravilno z 18 Din.

mangana, kalija, kalcija, klora; končno pa še eterična olja, ki mu dajejo posebni vonj. — Od teh tvarin v medu je za prehrano najvažnejši (sadni in grozdni) sladkor, vendar pa imajo ostale njegove sestavine, ki so našemu organizmu potrebne za presnovo, v slučaju bolezni tudi važne funkcije, kakor n. pr. železo.

Zaradi te sestave — kot hrana nam dovaja vsak kg medu nad 3000 kalorij, torej toliko, kolikor je delovni odrasli osebi dnevno potrebno — je med univerzalno hranivo in zdravilo. On je za otroke in za odrasle osebe isto, kar je mleko za dojenčka; in preko tega je še razkuževalno sredstvo za rane, konzerva itd. Da se med, pravilno shranjen in obvarovan vpliva vlage, ohrani užiten skozi veke, to nam dokazujejo najdbe v tisočletnih egiptovskih piramidah in v razvalinah po Vezuviju zasutega mesta Pompejev. Kakor odstranjuje med gnitje iz ran, tako uničuje tudi v razmeroma kratkem času večino trosov, bakterij in bacilov, med njimi tudi najnevarnejše prenašalce kužnih bolezni. Zaradi lastnosti konserviranja so med v starem veku uporabljali za ohranjanje mumij; ko je kralj Aleksander Veliki v Babilonu umrl, so njegovo truplo položili v med.

Kakor znano, občutimo vobče po uživanju hrane telesno utrujenost in celo nekako „prebavno mrzlico“, saj zahteva n. pr. prebava mesa od naših prebavil večurno delo. Zato občuti vsak organizem po obedu potrebo po počitku.

Za med pa to ne velja. Med je hrana, ki jo uživamo lahko takšno, kakršna prihaja iz satja in je ni treba posebno pripravljati, kuhati, peči itd. Pa ne le to: med je tudi že (po čebelah za nas) prebavljena hrana; ko ga uživamo, nalaga našim prebavilom prav tako malo dela, kakor našim zobem. Tako prehaja med iz naših ust skozi želodec takoj v kri. Krepični učinek te hrane je zaradi tega hiter in neposreden. Kolike vrednosti je to za vsakogar, ki se izpostavlja dolgotrajnim naporom, je na dlani. Na uživanje take hrane so v prvi vrsti navezani vsi športniki, kakor turisti, smučarji, letalci, kolezarji, potniki. Pri treningu in tekmovanju je velevažno, da si športnik poleg napora, ki mu ga nalaga športno udejstvovanje, ne naloži še prebavnega dela svojega organizma, sicer mu lahko srce utrpi ne-

popravljlivo škodo; vsekakor pa je čas do okrepitve po uživanju medu skrajno skrčen. Zato naj seže vsak turist in športnik po onih malih cenениh papirnatih lončkih, v katerih dandanes že povsod prodajajo med dobro zaprt, kar pripravljen za v nahrbtnik. Koliko pa more med koristiti tudi vojak, tega ni treba tu še posebej poudariti.

(Dalje sledi.)

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 8. Imam v Hranilnem in posojilnem društvu S. E. nekaj tisoč dinarjev prihranka. To društvo je do 31. 12. 1933. plačevalo za hranilne vloge 5%ne obresti in dajalo posojila po 7%. Obrestna mera je bila takorekoč dogovorjena, ker je bila vedno taka — splošno običajna. Letos pa je društvo sklenilo, da bo plačevalo za svoje vloge samo 2½% obresti. Ali lahko zahtevam vsaj 4% obresti, oziroma ali jih lahko izterjam sodnim potom in ali smem zahtevati vsaj delno izplačilo glavnice? (M. S. v V.)

Odgovor: Po novi uredbi o zaščiti denarnih zavodov in njenih upnikov ne smejo biti obrestne mere za stare hranilne vloge manjše od 2% in ne večje od 4% letno. Zavodom, ki so pod zaščito, določa ministrstvo obrestno mero kakor tudi dan, od katerega dalje velja ta obrestna mera. Ako pa gre za zavod, ki ni pod zaščito, potem je ta po svojih statutih upravičen, da si sam določa obrestno mero in jo primerno razglasi. Vezan je po uredbi samo na izmero navzgor (na maksimum). V tem primeru nimate pravice zahtevati drugačnega odstotka obresti, razen v primeru, ako Vam ga je zavod svoječasno pismenim potom nepreklicno priznal, kar se po vaših navedbah ni zgodilo. Svojo zahtevo sicer lahko uveljavite sodnim potom, toda nimate izgleda, da bi uspeli, vsaj ne za dobo po storjenem sklepu glede znižanja obresti. — Ako je zavod prosil za zaščito, ne morete zahtevati nikakega — tudi ne delnega — izplačila glavnice, marveč morate čakati na sklep ministrstva, ki bo določal razpored izplačil. Ako pa gre za denarni zavod, ki ni prosil in tudi ne namerava prositi za zaščito, potem lahko zahtevate izplačilo glavnice v celoti kakor tudi deloma. Ako bi se zavod izplačilu glavnice branil, lahko svoj zahtevek sodnim potom iztožite.

S. Š.

Vprašanje 9. Na svojem zemljišču sem zasledil rudo. Kam se mi je obrniti, da dobim rudosledno pravico? Ali so kakšne pristojbine in ali se dobi kaka podpora? (Z. J. v R.)

Odgovor: Vse rudnine, ki so uporabljive, ker vsebujejo kovine, žveplo, galum, vitrijol ali soli,

kakor tudi fosilne smo'e, grafit in vse vrste premoga so pridržane državi. Zaradi tega mora tudi zemljiški lastnik, ki hoče pridobivati take rudnine na svojem zemljišču, imeti tozadevno dovoljenje. Vsak državljan in tudi tujec, ki je lastnik nepremičnin, ima tudi pravico zahtevati rudarske pravice. Pri nas imamo tri stopnje rudarskih pravic, in sicer: rudosledno dovoljenje, prostosledno pravico in rudniško koncesijo ali jamsko mero. Postopek za pridobivanje rudarske pravice je sledeč: Prvi čin je, da mora interesent dobiti od Rudarskega glavarstva rudosledno dovoljenje za en ali več srezov. Taksa za posamezni srez znaša 40 Din za 1 leto. To dovoljenje daje pravico rudo slediti. Pravica pa ni izključna, ker jo dobi vsakdo, kdor jo zahteva. Če najde rudosledec na kakem mestu pridržane rudnine, lahko prijavlja na podlagi svojega rudoslednega dovoljenja „prostoslede“. Prostosled je krog v premeru 850 m, v katerem ima izključno prijavitelj prostosleda pravico vršiti raziskovalno delo. Sredina tega kroga in ukop morata biti nedvomno fiksirana. Na primer: sotočje 3 parcel, razdalja od vogala kake zidane hiše v določeni smeri in t. d. Pri prijavi prostosledov je treba biti oprezen in točno ugotoviti predhodno, ali ta teren še ni zaseden. V ta namen ima vsakdo pravico vpogledati prostosledno knjigo pri rudarski oblasti. Za Dravsko banovino je pristojno Rudarsko glavarstvo v Ljubljani. Taksa za potrdilo enega prostosleda je 20 Din, letna pristojbina 8 Din. V prijavljenih prostosledih mora prostosledec stalno vršiti preiskovalno delo, ne sme pa razpolagati s slučajno pridobljeno rudnino. Če pa ugotovi rudnino v taki količini, da obstoja možnost za redno odkopavanje, sme zahtevati rudniško koncesijo. Če komu predpisi rudarskega zakona niso znani, je priporočljivo, da se oglasi osebno pri rudarski oblasti in da poda svoje želje na zapisnik. Tam pa dobi vse potrebne informacije.

Vprašanje 10. Pri nas imamo rudnik, ki je last TPD. Kmetije prevažamo premog na kolodvor; imamo pa razne neprilike s podjetjem, zlasti zaradi plačila voznin, ki se čedalje zmanjšujejo itd. Kaj nam je podvzeti, da pridemo do svojih pravic na podlagi sklenjene pogodbe med nami in podjetjem? (V. P. v P.)

Odgovor: V zadevi nesporazuma, ki je nastal med Vami vozniki in premogokopnim podjetjem zaradi prevoza premoga na postajo, svetujemo, da se pritožite pismeno na II. rudarsko skupino rud. zadruga, ki je v prvi vrsti poklicana kot lokalni činitelj, da zadevo v obojestransko zadovoljstvo uredi. V primeru, da ne pridete do svojih pravic, kakor so pogodbeno sklenjene, potem se

obrnite ustno ali pa pismo na Rudarsko glavarstvo, Ljubljana, Novi trg 3./II. **Fr. K.**

Vprašanje 11. Katere divjake naj posadim za podlago v zemlji, ki je mestoma ilovnata, mestoma pa lapornata? Kje dobim primerne divjake? V drugi gorici je pa zemlja deloma črna, deloma pa ilovnata. Kakšne vrste naj tu porabim in kakšne žlahtne sorte naj na te cepim? (K. St. v M.)

Odgovor: V prvem primeru se poslužite podlage križanke Berlandieri x Riparia Teleki 8. v drugem pa enostavno velikolistne riparije (Riparia portalis). Na vse te cepite lahko poljubno sorto, toda za Vaš kraj bodo najprimernejše: žlahtnina, kraljevina, laški rizling in silvanec za bela, ter žametna črnina in modra frankinja za črna vina.

Fr. G.

Vprašanje 12. Imam 5 hl muškata, zmešanega z nekoliko muškatnim silvancem, ki sta imela ob prešanju in tudi ob pretoku izvrsten okus in muškati vonj. Odkar sem ga pa pretočil, namreč koncem decembra, je muškati aroma znatno izgubil in tudi nima več one polnosti kot poprej ter je postal celo bolj kislast. Sladkorja sta imela 22% Klostern. tehtnice. Ali se bo muškat sčasoma popravil glede arome in polnosti? (A. S. v T.)

Odgovor: Tudi mnogo drugih je imelo enako neprimerno z novim muškatom. To se bo pa pripetilo še marsikomu tudi glede muškatega silvanca in drugih močno aromatičnih, četudi močnejših vin, čim jih pretočijo. Čim več sladkorja so vina ob trgatvi kazala, nekatera tudi čez 25%, tem bolj presenečajo glede kakovosti. So sicer dobra, toda ne predstavljajo tega, kar se je od pozno branih sort pričakovalo. Vaš muškat ne bo dobil več prvotnega vonja ali arome in tudi ne zaželeno polnosti, izvzemši, če ne vsebuje nekoliko še nepovretega sladkorja, ki bo pozneje pokipel. Ker pa pravite, da pričinja prevladovati kislina, je znak, da je že ves sladkor povrel, ki je poprej kislino kril. Ko se izloči morebitna preobilna vinska kislina, potem bo vino postalo bolj ubrano (harmonično).

Fr. G.

Vprašanje 13. Imam tri krave, ki so vse povrgle letos poleti ter dajejo po otežitvi le po 1 do 1½ l mleka, dočim so ga dajale druga leta po otežitvi 9—11 litrov. Krmo imam dobro, žrejo rade in mnogo. Na videz niso bolne in ni na vimenu ničesar poznati. Breje so sicer vse ponovno, vendar pa šele komaj 2—3 mesece. Kaj je vzrok, da krave nimajo mleka in kako se temu odpomore? (M. V. v M.)

Odgovor: Vaše vprašanje je sicer jasno, vendar so pa tudi v tem primeru — kakor v večini podobnih — navedbe bolezenskih znakov izpuščene ali pomanjkljive. Posebno manjkajo podatki

o morebitnih bolezenskih znakih na vimenu ali mleku. Ali so vimena krav otekla v celoti ali le njihove posamezne četrti? Ali so morda bolj trda na pritisk ali bolj ohlapna? Morda celo boleča? Enako potrebni so tudi podatki o mleku: kakšne barve je, okusa, vonja, koliko je v njem maščobe, ali je navidez gosto ali redko, ali je v njem opaziti snežinkam podobnih krpic i. t. d. Odgovori na vsa ta vprašanja so tako važni, da je točna ugotovitev bolezni brez njih nemogoča. Brez ugotovitve bolezni je seveda tudi smoteno zdravljenje izključeno. Vzemimo na primer, da so vimena Vaših krav, pa tudi mleko brez posebnih, vidnih bolezenskih znakov, ker jih ne navajate; v tem primeru bi prišel v poštev sum na vnetje vimena, ki ga povzročajo takozvani streptokoki, to so krogličasti kužni trosi (bakterije), nanizani v verižice. Ti povzročajo na vimenu kužno vnetje, ki se skoraj neopaženo vtihotapi v hlev in povzroča počasno usihanje vimena in mleka. To je navadno tudi izpremenjeno bo barvi in okusu, njegova barva postaja čim dalje bolj rumenkasta. Zato pravijo Nemci bolezni „gelber Galt“; mi bi jo pa mogli označiti z „rumeno sušico“. Če se bolezen prime bregih krav v času prisušenja, jo seveda opazimo šele tedaj, ko povržejo, in sicer na tem, da se količina mleka zmanjša na desettino ali pa da čisto usahne. Seveda se mleko izpremeni tudi po barvi, sestavi in okusu. Bolezen je kužna in se prenese potom molžnje z enega vimena na drugo. Potrebno je, da takoj odpošljete vzorce mleka vsake krave v majhnih, izkuhanih steklenicah v preiskavo državnemu veterinarskemu bakterijološkemu zavodu v Ljubljani, Lapičeva ul. 2. Še bolje, da to napravi živinozdravnik, ker je postopek pri tem kočljiv. Če bo sum na to bolezen od tega zavoda potrjen, bi bilo potrebno zdravljenje po živinozdravniku. Dosedaj je bilo lečenje te bolezni neuspešno; tekoma zadnjih let so pa strokovnjaki iznašli sredstva, takozvani entozon, s katerim je mogoče ozdraviti vsak primer te bolezni. Seveda mora zdravljenje izvršiti le več žvinozdravnik.

Dr. V.

Vprašanje 14. Moj konj že od poleti sem vidno hira, daši ima tek in rad žre. Po koži, zlasti po nogah se mu je izpustil prhljaj ali lišaj, zaradi katerega mu je izpadla dlaka po nogah, tako da jih ima čisto gole. V biclju ima kožo pokrito s trdimi krastami; na teh mestih ga tudi srbi, ker se po njih grize. Tukajšnji lekarnar mi je nasvetoval izpiranje z 2% kreolinovo raztopino. Kako naj zdravim prhljaj ali lišaj pri konju? Ali je ta bolezen nalezljiva? (I. St. v Č.)

Odgovor: Vaš konj boleha po opisanih znakih na kroničnem (dolgotrajnem) kožnem vnetju, ki ga je povzročila najbrže vlaga; niso pa izključeni kožni zajedalci, posebno neka vrsta konjskih

garij, ki jih imenujemo kožni žer (dermatophagus). Zdravljenje te bolezni z 2% kreolinovo (saneolinovo) raztopino je ob nastopu bolezni uspešno, v dolgotrajni, zastareli pa odpove. V slednji je na mestu katranovo mazilo, pomešano z žveplenim cvetom. Najbolj poznani je takozvani dunajski katanov liniment, ki obstoji iz enakih delov tekočega katrana in žveplena cveta ter iz dvakratne množine razredčenega špirta ter mazavega (zelenega) mila. Mazanje je treba ponavljati tako dolgo, dokler obstojajo kraste ter srbečica.

Dr. V.

Vprašanje 15. Neki tukajšnji lesni trgovec namerava spravljati po rižah les preko ceste, katero ima več posestnikov kot edino prometno zvezo, ter bo s tem zadržan vsak promet najmanj 14 dni. Enako tako pa bo zadržal tudi drugega trgovca, da ves ta čas ne bo mogel voziti lesa, kupljenega od teh posestnikov. Ali lesni trgovec lahko to stori in kaj naj proti temu ukrenemo? (tT. A. v L.)

Odgovor: Na to vprašanje dobite pojasnila v članku: „Ali je dovoljeno spravljati les in druge gozdne pridelke čez tuja zemljišča?“, ki je bil objavljen v „Kmetovalcu“ l. 1931., števil. 8., 9. in 10.

Družbene zadeve in razno.

Neiskrenost v zadružništvu.

Sicer nam je vsako polemiziranje zoprno, ali primorani smo, da reagiramo na članek, ki je izšel pod naslovom „Naše zadružništvo“ v prilogi Slovenskega Gospodarja z dne 16. januarja t. l. V drugem odstavku odreja pisec Kmetijski družbi, da ni več strokovno stanovska organizacija slovenskega kmeta in predlaga, naj to nalogo prevzamejo zadružne zveze. Dovoljujemo si opozoriti pisca na „Pravila Kmetijske družbe v Ljubljani, r. z. z o. z. z dne 14. januarja 1933.“, kjer naj prečita § 3. teh pravil, pa bo več kot dovolj poučen, da ima družba tudi sedaj po preosnovi v zadružno podjetje iste strokovne stanovske naloge, kakor jih je imela kot društvo. V ostalem ga tudi vabimo, naj se prepriča na lastne oči pri centrali v Ljubljani, koliko vlog in raznih zadev, ki se tičejo kmetskega stanu in stroke, rešuje družba in jih zastopa napram oblastim ter javnosti. Priporočamo mu tudi, naj bolj pazljivo čita družbeno glasilo „Kmetovalca“ in prilogo „Vnovčevalca“. Letna poročila, ki jih izdaja družba na občnih zborih, mu bodo tudi marsikaj pojasnila.

Družbene vesti.

† **Lunaček Aleksander**, 7. novembra p. l. je umrl daleč naokoli priznani in visoko cenjeni šolski upravitelj iz Št. Ruperta na Dolenjskem, gospod Aleksander Lunaček. Letos bi imel dopolniti 70 letnico svojega plodonosnega življenja. Služboval je najprej 3 leta kot učitelj v Srednji vasi v Bohinju. Vse svoje moči je tamkaj posvetil ne samo učiteljskemu stanu, temveč tudi delovanju med narodom na gospodarskem polju; na to je bil 9 let na šoli v Trebelnem, nad 30 let pa, do svoje upokojitve, je bilo njegovo službeno mesto kot šolski upravitelj v Št. Rupertu. Ustanovil je „Bralno društvo“, podružnice Ciril Metodove družbe, Čebelarkega društva ter Sadjarskega in vrtnarskega društva. Od l. 1899. do 1920. je bil vesten tajnik mokronoške kmetijske podružnice. Bil je vnet vinogradnik, saj je začel svoječasno med prvimi cepiti vinsko trto na ameriško podlago, ko je opustošila trtna uš dolenjske vinograde. Posebno se je pa odlikoval rajni kot čebelar in sadjar. Na tisoče sadnih drevesc je vzgajal na šolskem vrtu, ki jih je porazdelil med sadjarje. Imel je nešteto predavanj in praktičnih tečajev ter bil sodrudek vseh strokovnih časopisov. V Jugoslaviji je bil odlikovan z redom Sv. Save V. vrste. Kmetovalci v mokronoškem okolišu ga bodo ohranili v trajnem spominu.

† **Galle Adolf**, graščak v Zgornji Šiški. 14. januarja t. l. je preminul znani veleposestnik Adolf Galle v Zgor. Šiški. Dosegel je starost 85. let; bil je znan po svoji podjetnosti in ljubezni do kmetskega dela, zlasti v okolici Ljubljane. Pokojni graščak je bil kmetovalec v pravem pomenu besede in skrben gospodar. Županoval je dolgo let Šišenčanom. KD ga bo ohranila v trajnem spominu, saj je bil njen član 56 let in zvest naročnik „Kmetovalca“. Mir njegovi duši!

† **Dr. Ponebšek Janko**, V nedeljo, 13. januarja t. l. je umrl v Ljubljani g. dr. Janko Ponebšek, viš. finanč. svetnik v p. in vodja ljubljanskega ornitološkega observatorija (zavod za proučevanje ptic). Kot sin kmetskih staršev se je od mladih nog zanimal z največjo ljubeznijo za ptice. Vključ temu, da se je posvetil pravnemu študiju v finančni stroki, je bil neumoren delavec na znanstvenem polju za proučevanje naših ptic. Spisal je nešteto razprav o pticah in jih objavljaval v domačih in tujih strokovnih časopisih. Med temi spisi zavzema najvažnejše mesto delo „Naše ujede“, katere pa žal vsled bolehnosti zadnjih let ni mogel dokončati. Pokojnik je bil 39 let član KD in naročnik „Kmetovalca“. Ohranili ga bomo v najlepšem spominu!

VABILA

k letnim zborom podružnic Kmetijske družbe
v Ljubljani, r. z. z. o. z.

Spored:

1. Čitanje pravilnika, zlasti § 2., 3., 6., 7., 8.,
9. in 10.

2. Slučajnosti.

V nedeljo, 10. februarja 1935.:

Gornja Ponikva, po sv. maši v šoli; Mislinja,
po sv. maši v šoli; Sv. Tomaž pri Ormožu, po rani
sv. maši v šoli; Tribuče, ob 14. uri v šoli; Velenje,
ob 15. uri pri Simonu Blatniku v Stari vasi; Za-
poge, ob 10. uri pri načelniku; Gorenja vas, ob
15. uri pri Fr. Šraju v Gor. vasi;

v nedeljo, 17. februarja 1935.:

Cerknica, ob 13. uri v kaplaniji v Cerknici;
Limbuš-Ruše, ob 9. uri v limbuški šoli; Metlika,
ob 9. uri v Obrtnem domu;

v nedeljo, 24. februarja 1935.:

Sv. Lenart v Slov. gor., ob 8. uri v prostorih
gostilničarja g. Leopolda Matjašiča pri Sv. Le-
nartu; Stara Fužina, ob 1. uri popoldne v prostorih
sirarne;

v nedeljo, 3. marca 1935.:

Kozje, ob 8. uri v restavraciji g. Podlinška v
Kozjem;

v nedeljo, 10. marca 1935.:

Sv. Križ pri Litiji, ob 15. uri v stari šoli;

v nedeljo, 17. marca 1935.:

Lesce, ob 10. uri v narodni šoli v Lescah.

Razno.

Poziv k prijavi poskusnih zemljišč za izvedbo
primerjalnih gnojilnih poskusov h krompirju. Da
bi dognala dopustnost mešanja apnenega dušika
s superfosfatom tik pred gnojenjem in bi obenem
pokazala kmetovalcem na zgledih uspešnost umet-
nega gnojenja v primeri z gnojenjem s hlevskim
gnojem, ponoviti namerava Kmetijska poskusna in
kontrolna postaja v Ljubljani letos spomladi svoje

primerjalne gnojilne poskuse h krompirju. Vsak
poskus bo meril 900 m² in bo razdeljen v tri
enake parcele. Kmetovalci iz Dravske banovine,
ki imajo veselje in resno voljo delati take poskuse
ter razpolagajo ob kaki javni poti z njivo, ki jo
nameravajo obdelati letos s krompirjem, naj se
prijavijo. Prijave sprejema pismeno in ustno do 4.
februarja t. l. Kmetijska poskusna in kontrolna
postaja v Ljubljani, Tyrševa cesta 38. V pisni
prijavi naj navede prijavitelj čitljivo svoje ime in
priimek, nadalje kraj in hišno številko svojega bi-
vališča, kakor tudi pošto in železniško postajo.
Postaja bo dala poskusnikom potrebna umetna
gnojila brezplačno na razpolago; za stroške nji-
hovega prevoza, kakor tudi za hlevski gnoj, za
sadež in za de'lo pa bo moral skrbeti poskus-
nik sam.

Darujte za spomenik blagopokojnemu Viteške-
mu kralju Aleksandru I. Uedinitelju. Nabiralna
akcija za spomenik je v polnem razmahu. Požr-
tvovalni prijatelji so z nabiralnimi polami pridno
na delu. Pisarna odbora je razposlala veliko šte-
vilo pozivov na razne ustanove, posameznike itd.
za prispevke. Naj ne bo nikogar v Dravski bano-
vini, ki bi se hotel odtegniti tej plemeniti patri-
jotski dolžnosti. Slehernik lahko daruje vsotico!
Tekmujmo med seboj, da omogočimo Ljubljani
čimprej postavitev dostojnega spomenika našemu
narodnemu Vodji, ki je vse svoje — žal tako
kratko življenje — z nadčloveškim samozataje-
vanjem posvetil blaginji svojega jugoslovanskega
naroda in ki je padel v službi naroda. Potrebne
informacije se dobe v pisarni podpisanega odb-
ora, ki se nahaja v palači Trboveljske premogo-
kopne družbe (Gledališka ul.), IV. nadstr., telefon
štev. 39-53. — ČUVAJMO JUGOSLAVIJO! —
Odbor za postavitev spomenika Viteškemu kralju
Aleksandru I. Uedinitelju.

VNOVČEVALEC

30. januarja 1935.

Gospodarska samopomoč.

Ljudevit Sagadin.

(Dalje in konec.)

Nekateri ugovarjajo: Zadrug je že bilo
toliko in toliko, pa mnogo jih je propadlo,
nekateri pa še komaj životarijo. Z zadru-
gami imamo slabe izkušnje. Žal je to
resnično, ali zakaj? Vsaka kmetija mora
imeti dobrega gospodarja, če ne propade.
Enako velja za vsako drugo podjetje. Če

je vodstvo zadruga slabo, mora iti ta pod
zlo. — Drugi vzrok pa je, da se naši ljud-
je ne zavedajo dolžnosti do zadruga, do
svojega lastnega podjetja. Kako naj za-
druga deluje v prid zadrugnika-kmeta, če
jo pozna samo takrat, kadar je v sili. Če
pa ni v sili, tedaj se pa svoje lastne za-
druge izogiblje kakor garjeve ovce, torej
svojega lastnega podjetja, svoje zadruga
ne pozna. To je tisti veliki greh na nas
sami. Če bi se kmetovalci-zadrugniki

držali svoje obveze napram zadrugi in bi vse svoje najboljše pridelke zaupali zadrugi v prodajo ter ne bi poznali nobenega drugega kupca, bi zadruga zamogla pod dobrim vodstvom dobro prodati blago zadružnikov. Ne bi se smeli dati zapejljati, ako bi kak kupec za blago trenutno več ponudil kakor zadruga ter blago prodali boljšemu kupcu, zadrugi pa le tedaj, če drugega kupca ni ali pa šli celo tako daleč, da bi dobro blago prodali drugemu kupcu, slabo pa vrinili zadrugi. Zadruga potem seveda ne more uspešno delovati. Tako se je pri nas žal že večkrat dogajalo. Nismo bili edini in enotni, temveč razcepljeni in vsakdo je gledal le na trenutno svojo korist, na druge svoje dolžnosti je pozabil. Lastno zadrugo, ki je del njegovega premoženja in življenja, bi moral kmetovalec čuvati kakor svojega lastnega otroka. Vsakemu kupcu bi moral reči: „Prijatelj, saj je čisto lepo, da želiš kupiti pri meni, toda prodati ti ne morem ničesar. K naši zadrugi pojdi, tam boš dobil dobro blago, ki ga želiš in boš zadovoljen. Vedi, da mi kmetje svoje pridelke prodajamo in kupujemo svoje kmetijske potrebščine le potem svoje zadruge, odnosno od zadrugi naklonjenih trgovcev. Nočem biti izdajalec lastnih koristi, plačati kazni, niti nočem dati drugim slabih zgledov nezvestobe.“ — Če bi vsi zadružniki tako ravnali, bi lahko zadruga v njih pridobila delovala in bi imeli od nje samo korist, pa nobene izgube in bi pridelke lahko spravili za dobro ceno v denar.

V zadrugi bi bili vsi enaki, vsi bi imeli enake pravice in dolžnosti ter bi tekmovali med seboj, kdo bo svoji zadrugi oddal lepše in boljše blago. — V zadrugi ne sme biti politične strasti. Kupec, ki bo kupil sadje pri zadrugi, tudi ne bo vprašal, na čegavem drevesu je sadje rastlo. Ogledal si bo samo blago in bo, če mu bo ugajalo, tudi kupil. Tudi zavisti pri zadrugi ne sme biti. Veljati mora pravilo: vsi za enega, eden za vse. Za ves okraj bi zadostovala ena sama taka zadruga, v katero bi prišlo vse blago, namenjeno prodaji. Kupci kupujejo pridelke rajše pri zadrugah, ker dobijo enotno blago dobre kakovosti in v veliki množini. Noben kupec ne hodi rad od hiše do hiše, temveč mu je ljubše, da dobi izbrano blago v vsaki množini čim bližje železniške postaje, zato rajše plača tudi višjo ceno.

Po tem uvodu pojdemo in presodimo, kakšna naj bi bila taka zadruga, ki bi

vsem enako koristila, osobito da bi ustrezala vsem našim zahtevam in izpolnila vse naše pogoje.

Označil sem glavne hibe zadrug, kreditnih in gospodarskih, ter poudarjam, da bi morale le-te čimprej izginiti.

V mislih imam čisto posebne zadruge, nove vrste zadrug, kakor jih še pri nas nimamo, pač pa so drugod že ustanovljene in dobro delujejo, tako da se lahko ravnamo po zgledu tistih zadrug. To so takoimenovane **splošne zadruge** (glej „Zadružni vestnik“ št. 10/34, članek Dolfa Schauerja!)

Kmečko gospodarstvo je raznoliko. Kmetovalec mora biti v eni osebi živinorejec, sadjar, vinar, mlekar, nabavitelj strojev, kreditni dajalec ali jemalec, za to potrebuje temu odgovarjajočo gospodarsko organizacijo. To bi imenovali zaradi tega, ker upošteva splošno vse kmetijske potrebe: **splošno zadrugo**, ki bi mogla zavzeti mesto obstoječih kreditnih in gospodarskih zadrug, ter bi imela vse potrebne oddelke: kreditni, produktivni, nabavljalni itd., kakor pač zahtevajo prilike dotičnega kraja, kjer zadruga deluje.

Pri „splošni zadrugi“ z več oddelki je dajanje pomoči kaj pripravno. Oddelki, katerih panoge so dobro uspele, pomagajo onemu oddelku, ki potrebuje pomoč. S tem se doseže izravnanje. N. pr. mlekarski oddelek potrebuje nujno kredit za nabavo strojev. Ni mu treba prosjati okoli za drag denar, marveč mu ga nudi brez nadaljnjega kreditni oddelek, saj da denar pravzaprav sebi, ker mlekarski in kreditni oddelek sta itak sestavni del ene splošne zadruge. Pri tem se pocenijo še stroški za upravo, lokale itd. Naše različne zadruge, kreditne in gospodarske v enem okraju, bi bilo treba združiti v splošno zadrugo z več oddelki, preurediti pravila in ji dati dobro vodstvo, pa smo dosegli tako „splošno zadrugo“.

Takih splošnih zadrug je na Bolgarskem danes že nad 800 in se še množijo. Katere zadruge so se spremenile v splošne zadruge, te dobro uspevajo, nasprotno pa posamezne svojevrstne zadruge še vedno trpijo, kakor naše posojilnice, da imajo malo razpoložljivega denarja in ne morejo naprejš.

Kakšen zaključek sledi iz tega za nas?

Kar je na Bolgarskem bilo izvedljivo in je dobro storilo, je tudi pri nas mogoče izpeljati. Če bi taka splošna zadruga (za

vsak okraj bi zadostovala ena večja in močna) obsegala n. pr. oddelek za sadje in vino itd., bi naše sadje in vino spravili v promet z enakim uspehom, kakor so to storili na Bolgarskem.

Zadružno misel, ki sedaj izginja iz vrst naših ljudi in je izgubila zaupanje ter privlačnost, je treba **vzbuditi k novemu življenju z ustanovitvijo splošnih zadrug**, ker bodo za vnovčevanje naših kmetijskih pridelkov ter za naše razmere najboljša rešitev.

Tržno poročilo.

Pšenica: Na svetovnem tržišču je cena ostala neizpremenjena. Domači trg pa je nasprotno zelo čvrst. Povpraševanje je precejšnje, a dovoz zaradi vremenskih prilik slab. Tudi pridelovalci ne kažejo dosti volje za prodajo. Siromašni pridelovalci so pšenico večinoma že prodali, a drugi čakajo na boljše cene. Mlini zelo težko pokrivajo svojo potrebo ter celo v nekaterih, n. pr. v gornjem Banatu sploh ne morejo nič nakupiti. Zato se je pojavilo tudi pomanjkanje pri nekaterih vrstah moke ter je cena mokj narasla za čez 10 para pri kg. Tudi cena otrobom je narasla. Cene: 123.5—127 Din, franko nakladalna postaja v Vojvodini.

Koruzi: Tudi pri koruzi se je cena po prvotnem kolebanju zopet popravila na staro višino. Neugodno vpliva vest o dobri žetvi v Argentini ter so Avstrija in Češkoslovaška pod vplivom te vesti malo kupovale, posebno za termin. Na domačem trgu je povpraševanje tudi popustilo ter je cena prvotno padla za 3 pare. Koncem tedna se je zopet popravila ter je dosegla prvotno višino. Inostranstvo še vedno malo kupuje. Cena paritet Indija Din 67—68.

Oves in lečmen: brez izpremembe.

Pišol: V Dravski banovini je vrsta koks že precej razprodana. Kar je še blaga, ga bo konsumenta domači trg ker ni sposobno za izvoz. Letos se trg za bohinjec nikakor ne odpre. V Italijo bi se moglo prodati nekaj blaga, toda le po 1.90 Din. franko meja. Splošno pa je trg s fižolom zelo miren in brez pravega interesa.

Krompir: Povpraševanje po krompirju je takoj po novem letu nekoliko naraslo. Zaradi snega in težjega dovoza so tudi cene nekoliko višje. Vendar pa se še tudi sedaj občuti močna konkurenca iz Hrvatske, tako da z nadaljnjim porastom cene v bližnji bodočnosti ni računati. Kranjski oneidovec se plačuje po 50—60 Din, kresnik iz zgornje Savinjske doline celo dražje, a oni iz ptujskega polja nekaj ceneje.

Sadje: Naša neorganiziranost v sadni trgovini se občuti močno še tudi sedaj, ko ni več

mного blaga. Posamezniki in tudi trgovci prodajajo jabolka za vsako ceno. Ker pri tem nasedajo raznim nerealnim domačim in tujim prekupčevalcem ter dajejo sadje na up, utrpijo zelo veliko škodo. V splošnem pa sadja ni več mnogo pri pridelovalcih in veletrgovcih. Kmetijska družba prodaja bobovce pri vagonem odjemu po 2.75 Din, a boljše vrste dražje. Že ta cena je dosti nizka z ozirom na čas in pridelovalci naj svoje blago nikar ne prodajajo ceneje. Posebno naj pazijo, da si zagotovijo izplačilo kupnine. Na tujih trgih v Nemčiji, Avstriji in Češkoslovaški so še precejšnje zaloge in tudi cene niso mnogo boljše od naših. Ameriškega sadja je letos manj na trgu kot v prejšnjih letih, ker je predrago in je bila domača proizvodnja dovoljna.

Seno: Za seno je še vedno povpraševanje iz tujine. Če bi ne bilo valutnih in drugih klirinških zaprek, bi se moglo še dokaj dobro plačati in mnogo izvoziti. Ker pa se mora čakati na izplačilo 5—6 mesecev, ali pa Narodni banki prepustiti 8% prodajne cene pri takojšnjem izplačilu, so ostale cene neizpremenjene.

Živina: Ena naša podružnica je izvozila v drugi polovici meseca 1 vagon živine v Avstrijo. Cena ni bila zadovoljiva, ker je na Dunaju cena padla za 5 grošev in ker tudi kakovost ni bila najboljša. Opozarjamo podružnice, da jim KD prav rada pripomore do izvoznih dovoljenj, vendar pa moramo v njih interesu zahtevati, da izberejo res najboljšo, dobro rejeno in mastno blago. Najboljše je, če si podružnice osnujejo skupno pitališče, kjer se bo živina vsaj 2 meseca pitala po vseh pravilih. Seveda se ne sme izbrati izmučene vole, stare čez 5 let, najboljše 3—4 leta stare, ker izmučena in stara živina se ne da pitati.

Perutnina in jajca: Cena perutnini je vsled vremena nekoliko narasla. Nakupne cene KD so: piščanci 6.50—7.50 Din, mlade kokoši 6—7 Din, pulardi 9—11 Din, purani 6—6.50 Din za kg žive teže, franko postaja. Odjem je sreden. Jajcem pa je cena padla vkljub mrzlemu vremenu. Ia blago 65—70 para, I. 60—65 para, II. 45—55 para za komad, postavljena na postajo.

Ker spada trgovanje z lesom med navidezno lahke, v resnici pa zelo težke panoge trgovine sploh, je potrebno, da razpolaga lesni trgovec s primernim strokovnim znanjem, brez katerega je v sedanjih težkih časih vsesplošne gospodarske krize uspešno trgovanje nemogoče. Nikjer ni zahteva po točnem in jasnem poznavanju krajevnih in občin uzanc za trgovanje tako nujna kot ravno v lesni stroki. V povojnih letih, ko je povpraševanje po lesu skokoma naraslo in je lesna trgovina tako cvetela, da se je povzpela do ogro-

mnega obsega, se trgovci večinoma teh predpisov in uzanc niso držali, ker jim je trgovina vkljub temu uspevala. Takrat se je tudi marsikdo, ki v lesni stroki ni bil niti najmanj podkovan, začel baviti z lesno trgovino, tako da je nastalo čez noč veliko število lesnih trgovcev, ki niso poznali niti najvažnejših predpisov. To se je seveda pozneje tudi maščevalo ter je marsikdo od teh ljudi zaradi svoje nevednosti izgubil ves svoj denar, tudi to, kar je imel, še preden se je začel baviti s trgovino. — Prodajalec odgovarja pri kupčijah za to, da ima prodano blago v zaključnici določene in pogojene, odnosno predpostavljene lastnosti, t. j., da je blago tako, kakor je navedeno v zaključnici, oziroma da ga more kupec uporabljati v one namene, za katere ga je kupil. Četudi slučajno v zaključnici niso navedena vsa določila glede prodanega blaga, vendar mora prodajalec paziti na to, da ima prodani les vse one lastnosti, ki jih je kupec upravičen pričakovati od dotičnega blaga. Prodajalec odgovarja seveda tudi za vse napake, ki se niso že vnaprej določile, oziroma katerih kupec ni ob zaključku posla dovolil. Zaradi tega je predvsem potrebno, da si pridobi zadostno znanje na polju trgovanja, tako da lahko uspešno in z dobičkom trguje. — Žal pa so ravno v tem oziru naši slovenski maniši lesni producenti in trgovci precej nepodkovani. Oni ne pomislijo, da so se časi zelo izpremenili: poprej je bilo mnogo povpraševanja po lesu, a malo blaga, sedaj pa je ravno obratno zelo mnogo ponudb, kupcev pa malo. Kdor hoče svoje blago

prodati in ga spraviti v denar, mora dandanes dobavljati popolnoma odgovarjajoče blago. Zato bi bilo dobro, da se naši lesni trgovci nekoliko bolj bavijo z vprašanji glede pogojev kakovosti, določil količin, merjenja, cen itd. Posamezna vprašanja bi morali natančno proučiti in se pogibiti v njih detajle. — Predpisi v Sloveniji za trgovanje z lesom so dosedaj bili izdani od Ljubljanske borze za blago in vrednote v mali knjižici, ki je izšla l. 1925. V zadnjih letih, to je v času gospodarske krize, pa so se posli močno izpremenili, tako da bo v kratkem potrebno misliti na kako izpopolnitev teh predpisov, predvsem na klasifikacijo v mehkem lesu. — Promet na domačem tržišču je trenutno zelo majhen, kar pa je v tem letnem času tudi običajno. Za sukcesivno dobavo je nekaj vprašanj za trame U. T. 5/6, kakršnega suhega blaga pa je le malo na skladiščih. Za debelejša trame ni povpraševanja, ponudb pa dovolj, kajti to blago je z ozirom na povišanje italijanske uvozne carine in na dejstvo, da je predvsem šlo v severno Italijo, kjer pa sedaj občutno konkurira Avstrija, zaostalo na skladiščih. Tudi za ostale vrste lesa, kakor za hrastovino, bukovino itd. istotako trenutno ni pomembnih vprašanj. Predvidevajo se manjša naročila v hrastovini za Italijo v prihodnjih mesecih. Na ostalih evropskih tržiščih vlada trenutno mrtvilo in razna ugibanja, kako se bo kupčija z lesom v tekočem letu razvila. Tozadevna mnenja so jako različna, vendar se pa vsa strinjajo v eni misli: da ne smemo biti preveliki optimisti.

Tržne cene 30. I. 1935.

Žitni in drugi pridelki.	Ljubljana		Maribor		Praslič.	Ljubljana		Maribor	
	od	do	od	do		od	do	od	do
Pšenica	—	1'65	1'25	2'—	5-9 ted. stari, kom.	85'—	150'—	85'—	120'—
rž	—	1'55	1'30	1'50	3-4 mesecev "	140'—	160'—	140'—	160'—
ječmen	—	1'60	1'25	2'—	5-7 "	—	—	220'—	250'—
oves	—	1'25	1'—	2'—	debeli praslič, živi	—	—	4'—	5'—
proso	—	1'40	1'20	3'—	" " zaklani	—	—	6'50	8'50
koruza (nova)	—	1'—	0'80	2'—	Perutnina in jajca.				
ajda	—	1'40	—	—	Piščanci, živi	8'—	14'—	8'—	14'—
fižol, ribničar	2'—	—	—	—	kokoši, žive	15'—	20'—	18'—	25'—
fižol prepelčar (koka)	—	2'20	1'75	2'—	pulardi, zaklani	18'—	20'—	18'—	20'—
krompir	0'75	1'—	0'50	0'75	purani, komad	—	—	28'—	40'—
laneno seme	—	—	8'—	9'—	gosi,	—	—	35'—	45'—
konoplja	—	—	6'—	8'—	race,	—	—	15'—	20'—
čebula	—	—	0'75	1'—	jajca la, par	1'—	1'50	—	1'—
Seno in slama.					jaja, konservir. par	—	—	—	—
Seno sladko	0'55	0'70	—	0'45	Mleko, maslo, sir in med.				
" kislo	0'45	0'50	—	0'40	Mleko	2'—	2'25	1'50	2'—
slama pšenič.	0'40	0'50	0'25	0'28	smetana sladka	—	—	16'—	20'—
detelja	—	—	—	1'—	čajno maslo	26'—	32'—	24'—	32'—
Goveja živina.					surovo maslo	22'—	24'—	20'—	24'—
Volli I. žive teže	4'—	4'50	2'50	3'50	polementalski sir	18'—	20'—	—	25'—
" II. " "	3'—	3'50	2'—	2'25	sirček domači	5'—	6'—	—	—
" plem. " "	2'—	2'75	2'75	3'—	Kurivo.				
krave, debele	2'—	3'50	2'50	2'80	Trda drva, m ³	90'—	115'—	90'—	100'—
krave, žive teže	—	—	—	—	mehka drva, m ³	—	75'—	60'—	80'—
krave klobasa-	1'50	2'—	1'—	1'50	Sadje.				
rice žive teže	4'—	5'50	3'—	4'—	Jabolčka	2'50	6'—	2'—	4'—
telefa " "	—	—	—	—	hruške	—	5'—	3'—	5'—
" mrtve " "	—	—	—	—	ččaplje, suhe	6'—	1'2'—	—	—
					orehi celi	—	6'—	6'50	7'—
					breskve	—	—	—	—

Najboljšo

Modro galico

izdeluje tovarna

„ZORKA“ v Subotici

po*staroznanem ausiškem (Aus-sig-Ustje) načinu, ki je **zajamčeno 98—99% in najcenejša**, ker se izdeluje v naši državi in se ne plača carine. **Produkcija je pod stalnim nadzorstvom ministrstva poljoprivrede**

Dobavlja

Kmetijska družba v Ljubljani

Za zatiranje poljskih miši

je jesen najprikladnejši čas, ter tudi najcenejše
in najuspešnejše, če položite v mišje luknje

ZELIO-zrna.

Za zatiranje podgan je pa najsigurnejše
sredstvo

ZELIO-pasta.

Vsa potrebna strokovna navodila dobite pri tvrdki:

JUGEFA k. d. ZAGREB, Preradovičeva ul. 16.

Proti ognju, vlomilskim tatvinam,
telesnim poškodbam, proti toči,
zakonski odgovornosti, ter na živ-
ljenje **zavaruje**

„SLAVIJA“

jugoslovanska zavarovalna banka
v Ljubljani, Gosposka ul. 12

Telefon šte. 21-78 in 22-76

Zastopniki v vsakem kraju!

Kovači!

Prvovrsten

koks

po znižanih cenah Vam nudi domača
tvornica:

Mestna plinarna - Ljubljana

Resljeva c. 28.

Za spomladansko gnojenje priporoča Tvornica za dušik d. d. Ruše

Nitrofoskal - Ruše, za krompir;

Nitrofoskal - I, za zelenjavo, vinograde in sadje;

Nitrofos, za žita;

Apneni dušik, za travnike oves, koruzo;

Apneno sečnino za pomoč vsem ostalim kulturam.

Naročajte skupno preko Rmetijskih podružnic pri Rmetijski družbi!

Neploidnost in zvrženje.

... preko 300 krav zdravijene z Bissulinom, vse z dobrim uspehom, po uporabi Bissulina so vse krave pravilno teletile.

Veter. Dr. S. Bertl, tierärztl. Wschr. 27. Jahrg. Nr. 16.

Odvračevalno postopanje: 4 svečice za eno žival. Najmanjši tvorniški omot 25 svečic. Nepokvarljivo, brez duha, nedražljivo.

Bissulin se izdaja samo na živinozdravniški predpis. H. Trommsdorff Chem. Fabrik Aachen.

Zastopnik: „LYKOS“, Mr. K. Vouk, Zagreb, Jurjevska ul. 8. Telef. 29-81. Vprašajte veterinarja.

HOTEL ŠTRUKELJ

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica

se priporoča potujočemu občinstvu za prenočevanje!

Centralna kuhinja.

Tekoa voda.

Znižane cene: Kosilo Din 10.—. Večerja Din 8.—.

Po zelo nizki ceni Vam nudim vse potrebščine za krojače, šivilje, šolske in pisarniške potrebščine trdka:

ANA JANEŽIČ, LJUBLJANA

FLORJANSKA UL. 14

Istotam dobite tudi šopke in vence za neveste, opreme za novorojenčke, kakor tudi predtiskarstvo ročnih del.

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lan. tropine

ter vse v to strogo spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi, najugodnejše kupite pri domačem podjetju

MEDIČ-ZANKL

tovarne olja, lakov in barv

družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIČ

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

reg. zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

Obreštuje hranilne vloge po najvišji meri. Ustanovljena 1881.

Stanje vlog nad 200.000.000.— Din.

Kupujemo vinski kamen (birs)

in suhe drože:

A. RESMAN, k. d. ZAGREB, Ilica 223.

Najuspešnejše sredstvo za rejo domače živine je brezdomno

MASTIN

ki pospešuje rast, odebilitet, in omastitev domače, posebno klavne živine. — Jasen dokaz neprecenljive vrednosti „MASTINA“ so brezštevilna zahvalna pisma

Cena: 5 škat. 46 Din, 10 škat. 80 Din

Lekarna TRNKOCZY

LJUBLJANA, Mestni trg 4 (Zraven Rotovža)

J. BLASNIKA NASL.

Univerzitetna tiskarna

LITOGRAFIJA OFFSETTISK KARTONAŽA

ZALOŽNIŠTVO VELIKE PRATIKE

VREČICE ZA SEMENA

Najstarejši grafični zavod Jugoslavije izvršuje vse tiskovine najceneje in najsolidneje

USTANOVLJENA LETA 1828

Denar naložite najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

V LJUBLJANI, TAVCARJEVA (SODNA) ULICA 1

Vloge na knjižice in tekoči račun obreštuje po 4% brez odpovedi, pri trimesečni odpovedi po 5%. **Stanje vlog 35.000.000 Din. — Rezerve 1.200.000 Din.** Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog. Vložne knjižice drugih zavodov sprejema brez prekinjenja obrestovanja. Posojila daje proti poroštvu, na vknjižbo in proti zastavi premičnin in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite na tek. računu pod najugodnejšimi pogoji. — **Blagajniške ure:** Ob delavnikih od 8—12 1/2 in od 3—4 1/2, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12 1/2 ure

Telefon 2847.

Brzjavni: „Kmeti dom“.

Rač. poš. hran. št. 14.257.

Žiro račun: Narodna banka

Podružnici v

Kamniku in Mariboru

Za uredništvo odgovarja: Fr. Kafol. — Izdajatelj za Kmetijsko družbo: Oton Detela.
Tisk J. Blasnika nasl. Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. — Odgovoren L. Mikuš.